

Dr. FARAGÓ SÁNDOR

**100 év
a tűzoltás szolgálatában
Kapuvárott**

1874—1974

Tisztelettel küldi:

A Faragó Sándor

KAPUVÁR VÁROS TANÁCSA
1974

Fiatal — öt éves — városunk köszönti a nemes hagyományú és nagymúltú legrégebb társadalmi egyesületét: 100-éves Önkéntes Tűzoltó Testületét.

Az egykori Sopron-megyében Sopron után elsőként Kapuváron ismerték fel annak elodázhatatlan szükségességét, hogy az oly gyakran felröppenő „vörös kakas” ellen szervezeten és tervszerűen lehet és kell védekezni.

Elődeink bölcsességét bizonyítja a felismerés, melyet tettek sorozata követett. Hálával köszöntjük az alapítókat, tisztelettel idézzük fel a száz év névtelen tűzoltóit, akik szabad idejüket feldáldozva készültek arra, hogy vész idején — legyen az tűz, vagy víz okozta — megjelhessenek fogadalomszámba ment jelszavuknak: „egymásnak segítség.”

Voltak a száz évnek olyan időszakai, amikor válságba került a testület; a szorongató szükség idején azonban mindig akadtak kapuváriak, akik a nehézségeken úrrá lettek és az egyesületet átmentették a jövődő számára.

S amikor ránk köszöntött a történelmi sorsfordulót hozó 1945. tavasza, a felszabadulás, érintetlen maradt a testület, nem törte meg azt a háború vihara sem.

Az ismeretlen kapuvári önkéntes tűzoltót köszöntjük a centenáriumon! Ezt a köszöntést teszi teljesebbé ez a könyvecske, mely a hálás utódok kezében nemcsak múlt-idéző, de jövő-biztató is. Köszönet érte Dr. Faragó Sándornak, aki évek óta foglalkozik tűzoltóink múltbeli tevékenységével.

Városunk Tanácsának Végrehajtó Bizottsága és a magam nevében tisztelettel köszöntöm a jubiláló Testületet, annak minden működő és pártoló tagját, emlékezve az elődökre is, kívánva mindannyiuknak eredményeket a megelőző tűzrendészetben, helytállást kérve a mentésben; a közösség és az egyének vagyonának megóvásában.

Kapuvár, 1974. évben.

Dr. NAGY ANDRÁS
Kapuvár Város Tanácsának
elnöke

I.

Az utazó, aki a múlt század közepén Kapuvárra érkezett, csendes kis mezővárost talált. Sopron felől érkezve az Ér-híd előtt a Vámház leeresztett sorompója fogadta az utast, emlékeztetve arra, hogy túl azon az Esterházy herceg az úr, aki változatlanul gyakorolja feudális előjogát, a vámszedést.¹ A Vám-utcán² végigmelve a Piac-térre jutott, mely a kis mezőváros központja volt. Itt állott észak felől a szerény „városháza”, mellette az iskola és plébánia, nyugaton a Szent Anna plébánia-templom. Keleten a vár zárta le a teret, amely bejáratánál még megvolt az egykori csapóhid, idézve egykori harcok és ostromok emlékét. Az utcák rendje ekkorra már kialakult, s csak a neveik voltak mások. A Fő-térről, a major mellől indult a Major-utca (Damjanich utca), a Rábahídtól pedig az Alsó-utca, illetve ennek folytatása a Cserpes-szer (Széchenyi utca). Sás-utca volt a neve a mai Táncsics utcának, melyet a Kis-utca kötött össze az Alsó utcával. A városka lakói elsősorban parasztok voltak, de szép számmal voltak mesteremberek is, mint csizmadiák, kovácsok, bognárok, takácsok, fazekas, szabók, vargák, gombkötők, fésűsök és gyertyamártók.

A Rábán két malom őrölte a gabonát, működött a Mohl-féle bőrgyár, „tobákfabrik”, melyek már a lassú kapitalizálódás jelei voltak. Szerény volt az akkorbéli utcakép: emeletes csupán a várépület s néhány ház volt.

1. A vámszedés fennmaradt 1916-ig. Az utolsó vámbérlő („vámos”) Langraf Cecilia volt. A vámépületet 1945 után lebontották.
2. Ma: Felszabadulás ut.

A templom is szerényebb volt s az is fazsindellyel volt fedve. Parasztházak építésénél még nem használtak sem téglát, sem pedig cserepet. A házak vert-vályog faluak voltak, tetejük náddal fedve. Kéményük vagy tapasztott sövény, vagy deszka. A házak végében szalma- és szénakazlak; mindmegannyi gyúlékony anyag. Ha itt tűz ütött ki valahol, bizony egész utcasorok váltak órák alatt hamuvá. Pedig vízben nem volt hiány, hisz a várost át-szelte a Rába, melynek vizét itták is és tűzveszedelemkor oltásra is felhasználták.

A város történetéből ismerünk néhány igen tragikus és éppen ezért a szájhagyomány által is megőrzött tűzese-tet. Az első határozott híradásunk 1672-ből való. Ekkor „kapui várnagy volt Szücs Jakab, s ez bizonyoságot tett arról, hogy Kerecsényi Szalay János irományládája, *mi-kor a Kapui torony leégett és le dült*, össze törött, Gyön-gyössy László akkori porkoláb a rabokkal szedette össze, ami a ládákból volt. Bátorság kedvéért több családok is tartották ezen toronyban irományaikat és kincseiket. Nevezetesen Szerdahelyi Bezerédy Család ládája is ott égett levelekkel és drágaságokkal.”³

Drinóczy feljegyzéséből joggal következtethetünk arra, hogy valóban óriási volt a tűz, ha egyszer már a vár tornya is ledőlt. A tűzi veszedelmen túl azonban másról is értesülhetünk a néhány soros feljegyzésből, nevezete-sen, hogy

1. tornya volt a várnak;
2. a veszedelmes időkben a környék nemesei itt találtak biztonságos helyet értékeiknek;
3. Drinóczy: Böngészet Sopron megye ismeretéhez 1830—1847. Kézirat; Soproni Állami Levéltár. (továbbiakban: SÁL.)

3. a XVII. században még rabokat is tartottak a várban, kiket a porkoláb vigyázott.

A mezőváros életében legemlékezetesebb az 1843-as nagy tűzvész volt. A Major utca egyik házában ütött ki a tűz, átterjedt a szomszédos házakra, s rövid idő alatt lángokban állott az egész város. Porrá égett minden, a vár is, a templom is.⁴ Alig másfél évtizeddel korábban a kolera tizedelte meg Kapuvár lakosságát, most pedig a hatalmas tűzvész pusztította. Hatalmas csapás mindkettő! Szorgos kezek újra verték a dőngölt falakat, a babóti és környékbeli nádazók elkészítették a tetőzetet. Akadt a városban néhány jobbmodú és elővigyázatos gazda, aki újjáépített házuk ablakát vaslemez ajtóval borította. S mivel hívó nép volt a kapuvári, Flórián napját fogadott ünneppé nyilvánították, s megszorodtak a Flóriánra kereszteltek számai is.

Nem sok idő múlt el a legközelebbi tűzveszedelemig. A „Hölgyfutár” 1863. szeptember 22-i számában olvas-hatjuk: „Vidéki gyorsfutár. Kapuváron 15-én tűz volt. Néhány óra alatt 176 ház égett el.” A csapások nagy mé-retét akkor érzékelhetjük igazán, ha egybevetjük a lakó-házak akkorbéli számával:

1785	375 ház
1828	451 ház
1870	837 ház

Felvetődik önként a kérdés, hogy túl azon, hogy szent Flóriánnak szobrot emeltek, hogy napját községi ünnepé nyilvánították, tettek-e valami konkrétabb, ennél hatha-tósabb intézkedést? Más megfogalmazásban: találko-

4. Vámos-Radnóti: Kapuvár múltja, jelene, jövője Bp. (1928.) 14.

zunk-e és há igen, mikor és milyen formában a megelőző tűzrendészettel? Határozott igennel kell válaszolnunk, hozzátéve azt is, hogy már néhány száz évvel korábban is. Ismeretes tény, hogy az első és legfontosabb dolog a tűzveszedelem korai, lehetőleg azonnali észlelése, a lakosság riasztása, a közérő mozgósítása. Az 1597. évi úrbéri összeírásban⁵ olvashatjuk: „Zent Mihaly Varga Péter házachkájában” aki az „Úr eő Naganak Drabanty az Kapuban” lakik: Vyraszto István.” Minden bizonnyal ennek nemcsak ellenség közeledtét kellett virrasztania, hanem a gyakori és fenyegető tűzeseteket is.

Később, 1608-ban már két virrasztóról tudunk, sőt ismerjük javadalmazásukat is:

„Ket Virrasztonak

Kesz penzt adnak	f 12
Egy-egy Nadragra nyolcvan-nyolcvan	
penzt teszen	f 1.60
Labokbeli öltözettyekre	f 4
Etelekre adva az öreg kőböllel tizen ket ket	
kőből Buzat tesztem	cub 24
Só kettőnek	4
Szürökre a kettőnek	f 2 ⁶

5. Országos Levéltár (továbbiakban: OL.) U. et C. XII. 42. Nádasdy-iratok, 1597.

6. OL. Nádasdy-iratok; U. et C. XII. 42. 1648.

A virrasztók jelezték a tüzet, s miként másutt, Kapuvárott is minden bizonnyal a harang, később a harangok félreverésével jelezték azt. Bizonyára nagyon régi tűzrendészeti előírás őrződött meg a felszabadulásig fentmaradt gyakorlatban, hogy minden ház kútja mellett ott volt fa-tartályban a víz és a „pemet”. Ez utóbbi amolyan tűzcsapó volt: egy rúd végére kukoricafosztást kötöttek, s azt vízbe mártva igyekeztek a kezdődő tüzet elfojtani. Mint láttuk: kevés sikerrel történt a megelőzés. Fokozódott a veszedelem a gyújtó elterjedésével és általánossá válásával, hiszen a korábbi okok mellett egy újabb is megjelenik: gyerekek játszottak a gyufával. Ez pedig azt jelentette, hogy a tűzesetek száma országosan is megnőtt. Ezért kérte a vármegye alispánja, hogy a „tekintetes Megyei Bizottság a községeket oda utasítani sziveskedjék, hogy szabályrendeletileg intézkedjenek az iránt:

1-szor. Hogy mindenki, a kinek gyufára szüksége van, az büntetés terhe alatt köteles legyen bádog- vagy fatokban zsebében hordozni; mert legtöbbszörre a tűzesetek a gyufának vigyázatlan elszóródása és könnyen gyúló anyagok közti elhányódása által támadnak, mi a papír toknál igen könnyen megesik. Jól tudjuk, hogy forró nyári napokban a nap hősege is meggyújtja a gyufát.

2-szor. Hogy a családfők különösen szigorú büntetés terhe alatt köteleztessenek a gyújtó eszközöket oly helyeken tartani, hol a gyerekek hozzá nem férhetnek; mert a tapasztalat számos esetben mutatta, hogy ily vigyázatlanságból a gyermekek által sok tűzeset támadt.

3-szor. Hogy a helybeli kereskedők pénzbírság terhe alatt letiltassanak 9—10 éven aluli gyermekeknek, habár szüleik által küldetének is, gyufát kiszolgáltani.”

A veszedelem ellen csak szervezett formában lehetett védekezni: meg kellett teremteni a tűzoltóságot, s annak szervezeti kereteit. Egymás után alakulnak városokban, később a községekben is Önkéntes Tűzoltó Egyesületek. Megyénkben Győr és Sopron után Kapuvárott alakult meg elsőnek ezen Egyesület, megelőzve olyan patinás, akkor még Sopron vármegyéhez tartozó várost is, mint Ruszt.

Elődeink bölcsességét példázza, hogy belátták ennek szükségességét, s megalapították 1874-ben a Kapuvári Önkéntes Tűzoltó Egyesületet.

100 éve ennek!

Írásunkkal tisztelni kívánunk a nagymultú és még ma is nagyrahitavatott, legrégebb társadalmi egyesületünk előtt.

Nem ismerjük a megalakulás körülményeit, nem ismerjük a megalapítókat sem, hiszen nem maradtak fenn jegyzőkönyvek, vagy ha igen, magánosnál lappanganak, kutató számára hozzáférhetetlen helyen. Ismeretes csupán az időpont, amely 1874 közepére tehető. Ez az évszám van himezve az Egyesület első zászlajára. Sopron-vármegye Alispáni iratok között 216/1875. szám alatt szerepel a bejegyzés: „A kapuvári főszolgabíró a Kapuvári Tűzoltó Egylet alapszabályait betérjeszti 3 példányban.” Mindössze ennyi. Bizonyára a beküldött példányok a háborús események során semmisültek meg.

Bármennyire is hézagot okoz a történetírónak ennek az alapvető forrásnak a teljes hiánya; mégis azt mondjuk: elgondolkoztató, hogy ismeretlenségben maradnak az alapítók, mint ahogy ma is, nagy veszedelmek alkalmával, névtelen hősök a tűzoltók.

Munkánkkal nekik állítunk emléket!

7. Alispáni jelentés: 1875. SÁL.

A zászlószentelés, zászlóavatás mindig kiemelkedő esemény egy közösség életében. A zászló — minden esetben — látható szimbólum, amely ünnepélyes jelvény is, ugyanakkor jele az összetartozásnak is. Ennek felavatása nem egyszerűen belső ügy, ünnepe ez mindenkinek, akinek valamilyen módon csak köze van a zászlót avató közösséggel.

A tűzoltás ügye társadalmi ügy, a tűzoltók különösen megbecsült tagjai voltak a kezdeti időszakban is már egy városnak, községnek, következik, hogy ezeknek a „derék tűzoltóknak” zászlószentelési ünnepsége — Kapuvárott is — az egész város ünnepe volt. Ünnepélyes és emlékezetes külső megrendezésben, ünnepélyes, hiszen mindazok megjelentek, akik a vármegyében születésük, vagy rangjuk szerint kiemelkedő személyiségek voltak. Ezzel „tartoztak önmaguknak” — vélték, — ugyanakkor megbecsülve és kitüntetve érezték magukat azok is, akiknél, vagy akiknek a rendezvényén megjelentek.

Így történt ez Kapuvárott is 1897. június 7-én. A vármegye újságja a Sopron, a lap június 4.-i számában „előzetest” közöl a zászlószentelés előkészületeiről, mintegy az érdeklődést fokozva. Ugyanez lehet a magyarázata annak is, hogy az ünnepséget megelőző nap „Tűzek a megyében” címmel hosszabb írás látott napvilágot a tűzi veszedelmek okairól, külön kiemelve a gondatlanságot és a gyerekeknek játszadozást agyufával. Rámutat az éjszakai tűzveszélyek nagyobb veszélyére, mivel azokat rendszerint későbbben észlelik és így az oltás is csak későbbben indulhat meg, mint nappal. Az ismeretlen cikkíró így fejezte be írását: Kapuvárott már tett is valamit az ottani derék tűzoltó egyesület a tűzveszedelem számá-

nak csappantása érdekében. Egyik ülésén elhatározta az egylet, hogy július 1-től este 9 órától reggel 3 óráig éjjeli őrsöt rendel ki. Továbbá gondoskodás történt, hogy éjszakának idején az egylet lovai mindig készen álljanak, hogy az esetleges bajhoz azonnal kivonulhassanak. Óhaj-tandó volna, ha a kapuváriak példáját a többi községek tűzoltósága is követné.”

Ilyen hangulati előkészítést végzett az ünnepségre a sajtó. Nem kisebb lehetett a készülődés magában Kapu-várrott sem!

Közvetve, vagy közvetlenül mindenkinek az ünnepe volt ez a nap.

„Régen látott csendes városkánk — kezdi beszámoló-ját június 9-én az újságíró — oly fényes napokat, mint az elmúlt pünkösdi alkalmával. Emelte az ünnepélynek fényét és érdekességét azon kiváló körülmény, hogy a helybeli tűzoltó testület zászlószentelésére maga dr. Zalka János megyéspüspökünk Ő kegyelmessége személyesen jelent meg és ezzel, tekintve aggkorát (!), igazán nagy önfeláldozó tettel örök hálára kötelezte Kapuvár közönségét és önkéntes tűzoltótestületét, mely ez ünne-pélynek minél fényesebbé tételére már hetek óta készül és ebben városunk hölgyei és intelligentiája minden tel-hető módon segédkezett nyújtott.”

Tűzoltótestületünk, amely immár majd két évtized óta működik,⁸ régi óhaját látja teljesítve, midőn most, egy remekművű zászlót készíttethetett, melyhez zászlóanyának báró Berg Miksáné⁹ ő méltóságát nyerte meg, ki sajátkezüleg himzett pompás kivitelű szalaggal gazda-

8. Az Egyesület 1874-ben alakult meg, tényleges működése, megfelelő felszerelés hiányában néhány hónappal később indult meg.

9. báró Berg Miksa uradalmi nagybérlő felesége.

gította. A zászlószentelési ünnepélyt megyei tűzoltószö-vetségi¹⁰ közgyűléssel kapcsolták össze, hogy így a baj-társak fényes megjelenése az ünnepélyt emelje. Ez alka-lommal a kapuvári tűzoltó testület azon tagjait, akik 15, 10 és 5 év óta tagjai, szolgálati érdemekkel tüntették ki. És most vegyük sorba a lefolyt fényes ünnepély egyes mozzanatát!

Az ünnepély június 6-án délután vette kezdetét a vár-megyei tűzoltószövetség választmányi tagjainak és a kismartoni tűzoltó testületnek fogadtatásával, mely utóbbi hírneves zenekarával jelent meg. Az érkezőket a kapuvári bajtársak szívélyesen fogadták és rövid pihenő után a választmány megtartotta a rendes év közgyűlé-sét, melyen a másnap tartandó közgyűlés sorrendjét ál-lapították meg. Ugyancsak azon este 8 órakor tartott a kismartoni zenekar a nagy piactéren (!) térzenét, me-lyet a város lakossága, az ünnep alkalmával ezernyi tö-megben hallgatott és az érdekes előadást kitüntető tap-sokkal fogadta. Végül esti 9 órakor a zenekar báró Berg Miksáné zászló anyát a várkertben szerenáddal tisztelte meg, mire takarodó következett; de azért a mi máskor nagyon is csendes városunkban a késő éjjeli órákban is igen mozgalmas volt, mert a „Zöldfa”¹¹ vendéglőben a tűzoltók ismerkedési estélye, a központi kávéházban¹² pedig Pápai István csepregi jeles zenekarának estélye volt.

Egész éjjel át pedig sürögtek a munkások, hogy a város bejáratánál, továbbá a Rába hídfőjénél felállított diadalkapukat zöld gallyakkal díszítse és zászlókkal el-lássák (!). Ugyancsak ezen éjjel át díszítettek hasonló

10. Alakult: 1886-ban.

11. Ma az Asztalos KTSZ épülete a Kossuth Lajos utcában.

12. A mai Fő-tér 2. sz. épület helyén állott.

módra a piac téren (!) felállított nagy zászlószentelési sátor, mindezeket nemzeti színű, püspöki (fehér-kék) és hercegi (piros-kék-sárga) zászlókkal látván el, a Fő-utca polgársága is nemzeti zászlókkal tüzetett ki a házukra Pünkösöd hétfőjén reggeli 5 órakor traczklovések közepette indult meg a kismartoni zenekar ébresztése a város Fő-utcáján; csakhamar megérkeztek a vidéki közeli községek: Babót, Veszvény Tűzoltó Testületei, mire 6 1/2 órakor a helybeli tűzoltó testülettel együtt, zenekar kíséretében a vasúti indóházhoz¹³ vonultak, hol a Sopron, Hegykő, Csorna és Győr felől érkezett összesen kilencz tűzoltó-testület szívélyesen fogadtatván, a közönség lelkes üdvözlései közepette vonultak be Kapuvárra. De még lelkesebb és szívélyesebb fogadtatásban részesült dr. Zalka János megyés püspök úr ő excellentiája, ki saját négyes fogatú hintóján érkezett Himodról, hol előtte való napon a bérálás szenségét végezte. Fél kilenczkor érkezett meg az agg főpásztor, kit a város bejáratánál Guáry Béla¹⁴ főszolgabíró fényes díszmagyarba öltözve a város és egyház, a környék papsága jelenlétében tiszteletteljesen üdvözölvén, a paróchiára kísérték, hol rövid pihenőt tartott, hogy a reá várakozó és agg korát nagyon is igénybe vevődő egyházi szertartásra készüljön.

Időközben tartotta a vármegyei tűzoltószövetség évi közgyűlését, melyen a tűzoltótestületek betérjesztett évi jelentéseit és az évi számadásokat terjesztették be és hagyták jóvá. Délelőtt fél 10 órakor vonult fel fényes kísérettel báró Berg Miksáné ő méltósága, mint zászlóanya, vagy 50 szebbnél-szebb koszorúlánny (!) kíséretében, kik a díszben megjelent tűzoltó fő- és alparancsnokok karjain igazán fényes látványt nyújtottak; ily elő-

13. Allomás.

14. Helyesen: Guóry Béla

kelő társaságot alig látott még a templom, mely minden zúgában megtelt. Pont tíz órakor vonult be az agg püspök fényes egyházi kísérettel a templomba, hol a szent misét olvasta, és ép ily sorrendben vonult ki a fényes kíséret 11 órakor a díszes sátorba, hol püspök úr ő nagyméltósága az új zászlót felszentelte és megáldotta. Az új zászló¹⁵ igazi remekmű, piros nehéz damaszkselyemből (!) készült, az egyik oldalon az ismert tűzoltási jelvényekkel, a másik oldalon Szt. Flórián, a tűzoltók véd-szentjének képével és „Istennek dicsőség, egymásnak segítség” köríráttal, a zászlóanya által készített nehéz fehér selyem szalaggal és a mai kelettel, remek művű kidolgozással. A felszentelés aktusa után főtisztelendő Németh János úr helybeli plebános¹⁶ az új zászló jeligéjét alapigéül véve emelkedett szellemű szónoklatot tartott, melyben a tűzoltók magasztos hivatását fejtegette és a zászlót a kapuvári tűzoltóságnak, a főparancsnoknak, Guzmics Gusztáv¹⁷ kezébe adta ő nagyméltósága a megyés püspök úr nevében és áldásával. Most a szögek beverése következett; az első szeget a püspök úr, a másodikat a zászlóanya, a harmadikat Eszterházy (!) herceg¹⁸ helyettese; a többiek sorban báró Berg Gusztáv és Miksa, Döry, Guáry főszolgabírók Simon Ödön főispán úr nevében és végzetlen hosszú sorban a meghívott testületek és egyesek szám szerint mintegy 250-en, végül következett egy lélekemelő mozzanat, Guzmics Gusztáv kapuvári tűzoltófőparancsnok, ki remek szónoklat-

15. Jelenleg a Kapuvári Rábaközi Múzeum gyűjteményében.

16. Később címzetes prépost lett. Kapuvári plébános volt 1893—1927-ig.

17. Főjegyző, később vármegyei tűzrendészeti felügyelő. Meghalt 1926-ban.

18. Herceg Esterházy Miklós.

ban köszönetét fejezte ki a megyés püspök úr ő nagyméltóságának azon ritka kitüntetésért, mellyel a testület óhajtságára az új zászlót felszentelte és megáldotta; köszönetet mondott a zászlóanyának, a kapuvári hölgyeknek, kik versenyre keltek ezen remekmű létesítésében; meghatottan és meghatóan szólott a vendégekhez és saját bajtársaihoz, kik oly gyakran néztek szembe a vésszel (!) és önfeláldozóan átadta az új zászlót a zászlótartónak, felhíván bajtársait, hogy az új zászlónak becsületet szerezzenek, ha a vész helyére mennek, az lebegjen szemök előtt.

Viharos éljenzés és taps kísérte a szép beszédet; a nagy közönség lassan oszlott szét, mert délután volt már; a papság ismét visszakísérte az agg főpásztort a paplakba, hol egyeseket fogadni kegyeskedett. Délután félkettőkor (!) fényes társas ebéd volt a Casinó termében¹⁹, mely alkalommal az első felköszöntőt Guáry főszolgabíró mondotta ő feleségére, a másodikat Németh plébános József főhercegre, mint a tűzoltószövetségek elnökére, a harmadikat dr. Guttmann Lajos dr. Zalka püspök öméltóságára; felköszöntötték azután hosszú sorban a zászlóanyát, Rösch²⁰ soproni. Szabó²¹ kismartoni, Guzmics kapuvári derék főparancsnokokat, Németh plébánost, dr. Rác soproni törvényszéki bírót és dr. Rosenfeld soproni ügyvédet, mint a kapuvári tűzoltótestület alapítóit, a kapuvári hölgyeket és végtelen hosszú sorban a jelenlevőket és távollevőket; a vendégek dicséret-

19. Ma: Rába-étterem.

20. Rösch Frigyes a Sopronmegyei Tűzoltószövetség megalapítója (1886.)

21. Szabó Gyula megyei Tűzrendészeti Felügyelő; tűzrendészeti szakíró.

22. Vető József nagy-vendéglős egyúttal a kaszinó bérlője volt.

Guzmics Gusztáv főparancsnok
(1897)

tel emlékeztek meg Vető²³ hírneves konyhájáról és borairól; a jókedvű társaság a késő délutáni órákig volt együtt. Este 6 órakor volt az összes vendégtűzoltók jelenlétében a kapuvári tűzoltók díszgyakorlata és támadás egy emeletes épületre. Végül elléptetés a zászlóánya báró Berg Miksáné ömértósá ga előtt, mely alkalommal a soproni és kapuvári testületek tüntek ki derék magatársukkal.

Most esti 7 óra után táncmulatság (!) van a Casinó helyiségében, melyen a fényes vendégeken kívül a város legkiválóbb körei jelentek meg és mindazok, kik tanítói voltak e két nap eseményeinek; bizonyára sokáig fogják a látottakat és tapasztaltakat jó emlékbem megtartani."

Az ünnepségről Rupprecht, soproni fényképész felvételeket készített; 1—1 sorozatot „Emlékül 1897. június 7” feliratú piros dobozban meg is vásárolhatott.

A magát S. M. kezdőbetűvel jelölő tudósító terjedelmes beszámolójából le kell vonnunk a sallangos jelzőket, az alázatoskodó címzéseket. Azt ezek nélkül is kiolvashatjuk, hogy a zászlóavatás napja az egész vármegye ünnepe volt, különös megbecsülést adva ezáltal a helyi testületnek, tisztelegve az önzetlenül és önként működő „derék” tűzoltóink előtt. Az ünnepséggel újra ráirányult a figyelem erre az egyre fontosabb társadalmi egyesületre.

III.

Szólunk már arról, hogy a múlt század vége volt a tűzoltó egyesületek megalakulásának klasszikus időszaka. A szaporodó egyesületekkel megnőtték a szervezési, irányítási gondok. Az egységitésre való törekvés, a fejlődés elengedhetetlen követelménye lett. Eddig ugyanis az egyes testületek egymástól teljesen függetlenül működtek, minden állami felügyelet, irányítás nélkül.

1898-ban jelent meg Sopronvármegye Tűzrendőri szabályrendelete, mely támaszkodva a m. kir. Belügyminiszter 1880. augusztus 12-én kelt 53.888 II. sz. rendeletére a II. fejezet 8. §-ban előírta:

„Minden, legalább 50 házból álló község köteles a következő tűzoltói szereket beszerezni s azokat biztos, e célra készült helyen jó karban fenntartani: 1. egy szívó fecskendőt legalább 100 mm átmérőjű hengerrel és 60 m tömlővel; 2. egy vízfordó kocsis 3 hl hordó és 1 hl káddal; 3. két tűzlétrát; 4. két csákányt; 5. 2 tűzhorgot; 6. két fejszét; 7. négy vasvillát; 8. két lámpát.”

A rendelet azt is előírta, hogy a „községek részéről beszerzendő szívó fecskendők a m. orsz. egységes csavarral látandók el.” Ez utóbbi rendelkezés nagy előrelépés volt, hiszen ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy kölcsönösen tudják nagyobb tűzveszedelmek alkalmával azt felhasználni, csatlakoztatva szerelni. A rendeletben előírt felszerelési tárgyak az optimális igényeket jeölték, hisz az anyagi fedezetet az egyes községeknek maguknak kellett előteremtteniök, karbantartásukat vállalni. Az idézett szabályrendelet 17. §-a intézkedik a tes-

tel emlékeztek meg Vető²² hírneves konyhájáról és borairól; a jókedvű társaság a késő délutáni órákig volt együtt. Este 6 órakor volt az összes vendégtűzoltók jelenlétében a kapuvári tűzoltók díszgyakorlata és támadás egy emeletes épületre. Végül elléptetés a zászlóánya báró Berg Miksáné öméltósága előtt, mely alkalommal a soproni és kapuvári testületek tüntek ki derék magatársukkal.

Most esti 7 óra után táncmulatság (!) van a Casinó helyiségében, melyen a fényes vendégeken kívül a város legkiválóbb körei jelentek meg és mindazok, kik tanítói voltak e két nap eseményeinek; bizonyára sokáig fogják a látottakat és tapasztaltakat jó emlékből megőrizni.

Az ünnepségről Rupprecht, soproni fényképész felvételeket készített; 1—1 sorozatot „Emléklül 1897. június 7” feliratú piros dobozban meg is vásárolhatott.

A magát S. M. kezdőbetűvel jelölő tudósító terjedelmes beszámolójából le kell vonnunk a sallangos jelzőket, az alázatoskodó címzéseket. Azt ezek nélkül is kiolvashatjuk, hogy a zászlóavatás napja az egész vármegye ünnepe volt, különös megbecsülést adva ezáltal a helyi testületnek, tisztelegve az önzetlenül és önként működő „derék” tűzoltóink előtt. Az ünnepséggel újra ráirányult a figyelem erre az egyre fontosabb társadalmi egyesületre.

III.

Szóltunk már arról, hogy a múlt század vége volt a tűzoltó egyesületek megalakulásának klasszikus időszaka. A szaporodó egyesületekkel megnöttek a szervezési, irányítási gondok. Az egységítésre való törekvés, a fejlődés elengedhetetlen követelménye lett. Eddig ugyanis az egyes testületek egymástól teljesen függetlenül működtek, minden állami felügyelet, irányítás nélkül.

1898-ban jelent meg Sopronvármegye Tűzrendőri szabályrendelete, mely támaszkodva a m. kir. Belügyminiszter 1880. augusztus 12-én kelt 53.888 II. sz. rendeletére a II. fejezet 8. §-ban előírta:

„Minden, legalább 50 házból álló község köteles a következő tűzoltói szereket beszerezni s azokat biztos, e célra készült helyen jó karban fenntartani: 1. egy szívó fecskendő legalább 100 mm átmérőjű hengerrel és 60 m tömlővel; 2. egy vízhordó kocsi 3 hl hordó és 1 hl káddal; 3. két tűzlétrát; 4. két csákányt; 5. 2 tűzhorgot; 6. két fejszét; 7. négy vasvillát; 8. két lámpát.”

A rendelet azt is előírta, hogy a „községek részéről beszerzendő szívó fecskendők a m. orsz. egységes csavarral látandók el.” Ez utóbbi rendelkezés nagy előrelépés volt, hiszen ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy kölcsönösen tudják nagyobb tűzveszedelmek alkalmával azt felhasználni, csatlakoztatva szerelni. A rendeletben előírt felszerelési tárgyak az optimális igényeket jelelték, hisz az anyagi fedezetet az egyes községeknek maguknak kellett előteremteniök, karbantartásukat vállalni. Az idézett szabályrendelet 17. §-a intézkedik a tes-

tületek megalakításáról, amikor kimondta: „minden községben, melyben legalább 25 alkalmas férfi egyén ajánlkozik, az önkéntes tűzoltó testület az eleve elkészült alapszabályok szerint megalakítható.”

A rendelethez mellékelt Mintaalapszabály a „czelt” az alábbiakban jelölte meg:

„A testület célja: a község területén, esetleg a szomszéd községekben kiütött tűz rendszeres oltása és egyéb vészesetekben segélynyújtás, a község területén kívül azonban a működő tagoknak csak 1/3-ad részével.” (5. §)

Az egyes testületek csak egymástól voltak függetlenek, hiszen ugyanakkor a már idézett Tűzrendőri Szabályzat kimondta:

„A községi tűzoltói intézmény felett a felügyelet első fokban a főszolgabírónak, felsőbb fokban a vármegye alispánjának képezi feladatát.” (61. §)

Közel 10 évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy megszűlessék 1897. október 11-én a vármegye törvényhatósági bizottságának közgyűlési határozata, melyet a Belügyminisztérium 1897. augusztus 30-án 33.548. sz. alatt jóvá is hagyott, mely a következőképpen intézkedett:

2. §.

„Sopronvármegye egész területe egy vármegyei felügyelőséget alkot, mely 10 járási tűzrendészeti felügyelőségre oszlik. Ezek:

1. csepregi
2. csepreg-sajtoskáli
3. csornai

4. kapuvári
5. kapuvár-fertőszentmiklósi
6. kismartoni
7. nagymartoni
8. pulyai
9. soproni
10. sopron-lozsi.”

A vármegye élén a vármegyei, a járások élén pedig a járási tűzrendészeti felügyelők állottak. Az utóbbiak megbízatása teljesen tiszteleti jellegű volt, javadalmazást nem kaptak.

A felügyelők minden évben megszemlélték a községek tűzoltóegyesületét, s az ott tapasztaltokról, elsősorban a hiányosságokról jelentést tettek Sopronvármegye és Sopron város Tűzotótestületi Szövetségnek.

A Szövetség, a vármegyei tűzrendészeti felügyelő útján tette meg az alispánnak évi jelentését.

A Szövetség élén a választmány állott. 1902. évben a következők tartoztak a vezetőségbe:

Elnök: Rösch Frigyes (Sopron)
Alelnök: Szabó Gyula (Kismarton)
Titkár: Dr. Ajkay Béla (Kisfalud)
Pénztáros: Hillebrandt János (Sopron)
Ügyész: Dr. Szilvássy Márton (Sopron)

Választmányi tagok:

Dr. Baán Endre alispán és Töppler Kálmán pol-
mester hivatalból.
Blaschek Vilmos (Sopron)
Braun Vilmos (Gyülevíz)
Grüssner Béla (Kismarton)

Hackl József	(Ruszt)
Krausz János	(Völgyfalu)
Kund Frigyes	(Sopron)
Lukácsi József	(Kisfalud)
Mathias Ernő	(Kapuvár)
Németh István	(Félszerfalu)
Serényi Antal	(Szany)
Sugár Sándor	(Csorna)
Dr. Zetl. Károly	(Német-keresztúr)

Járási tűzrendészeti felügyelők:

1. kerület: Kiss Jenő
2. kerület: Hábán József
3. kerület: Feuchtinger György
4. kerület: Békeffy József
5. kerület: Rontai István
6. kerület: Szabó Gyula
7. kerület: Post Mihály
8. kerület: Mersich István
9. kerület: Démy Sándor
10. kerület: Bálint Árpád²³

Ezekből a jelentésekből szerezhethünk értesüléseket az egyes testületek tevékenységéről.

A felszerelés beszerzése okozott kezdettől fogva a legnagyobb gondot. Ide kell sorolnunk az egyéni felszere-

23. Sopronvármegye és Sopron városa tűzoltó testületi szövetségének évi jelentése és tűzrendészeti statisztikai áttekintése az 1902. évről. továbbiakban: Jelentés; és megfelelő évszám.)

lést, az egyéni ruházatot is. A gondok már korán jelentkeztek. Hangoztatják a működő tagok, hogy tarthatatlan az a gyakorlat, hogy tüzet oltani saját ruhájukban kénytelenek menni. Már 1894-ben kérvénnyel fordult az Egyesület a Képviselőtestülethez, kérve annak sürgős megoldását. Szeptember 26-án megtörtént az intézkedés: „Egyhangúlag határoztatik, hogy az eddig évenként a község részéről adott 50 frt 200 frt-ra kiegészítettik, a pótladó kedvezmény a tűzoltók részéről megvonatik, a megszavazott 200 frt évenként az Önkéntes Tűzoltóegyletnek 1894. január hó 1-től kezdve a község pénztárából kifizetendő.”²⁴

Ez a támogatás sem szüntette meg az egyesület anyagi nehézségét, erre utal az a tény, hogy ismét a Képviselőtestület elé került a kapuvári tűzoltók kérvénye: „Guzmics Gusztáv jegyző előterjeszti a tűzoltó egyesület kérvényét, hűen vázolja az egyesület súlyos helyzetét, amelybe az érdeklődés hiánya miatt jutott. Daczára, hogy a tűzoltóság a közérdeket és községet szolgálja, még sem részesül kellő pártolásba, annyira, hogy legszükségesebb műszereket közel 25 évi működés után beszerezhetette volna. Ezen felül a pártoló tagok nagy része újabb időben megvonta az önkéntes fizetést. Miután az egyesület vezetőségének célja ezen egyesületet Kapuvárhoz méltó magaslatra emelni, kéri a képviselőtestületet, hogy pártoló tagsági díjak címén a község pénztárából az egyesület részére szavazzon meg és utalványozzon 250 frt-t.” Nem maradt fenn Guzmics Gusztáv jegyző előterjesztésének szövege. Tudjuk róla azonban azt, hogy lelkes híve volt a tűzoltóság ügyének — ezért lett később járási tűzrendészeti felügyelő is — s így bizonyára nemcsak lelkes, hanem szakszerűen alátámasztott is volt az.

24. Képviselőtestületi jegyzőkönyv; 1894 szeptember 26. SÁL.

Így aztán „a képviselőtestület hosszabb vita után elfogadta és egyhangúlag megszavazta az évi 250 frt-t.”²⁵

Nincs adatunk arra vonatkozóan, hogy az egyesület mire használta fel a kapott összegeket. Bizonyos, hogy a legszükségesebb ruházatot és tűzoltási felszerelést szereztek be. Bizonyítja ezt az is, hogy a következő évi zászlószenteléskor már egyenruhában és fecskendővel jelentek meg az ünnepségen is és a díszbemutatón is.

Az egyesület igyekezett a község törődését viszonzni, s ezért állandóvá tették 1899. július 15-től kezdve a nyári éjjeli őrszolgálatot.

Szolgálati Szabályzata a következő volt:

1. A nyári őrség július 15-én $\frac{1}{2}$ 9 órakor kezdődik és az egész aratás és cséplés ideje alatt tart minden reggeli $\frac{1}{2}$ 4 óráig.

2. Az éjjeli tűzország áll:

1 felügyelőtisztből, aki egy hétig áll szolgálatban, s feladata az őrséget megvizsgálni, s tűzveszély esetén a parancsnok megérkezéséig az első intézkedéseket megtenni. Minden tapasztalt szabálytalanság az őrségkönyvbe bevezetendő;

1 őrsparancsnokból;

2 tűzoltóból.

Az őrsparancsnok az őrség parancsnoka, vezeti az őrség naplóját. Tűzveszély esetén az őrsparancsnok gondoskodik a fogatokról. A két fogat egyike a hydrophorba, a másik a szerkocsi-ba lesz befogva. Minden fogatnál 1—1 égő pet-

róleum fáklya tartandó készen. Az örök egyike azonnal a parancsnokot kelti fel, aztán a felügyelő tisztért siet, a másik ör pedig rögtön megkongatja a harangokat és mindaddig kongat, amíg elegendő számú tűzoltó nem érkezik a szertárhoz.

3. Az őrség teljes felszereléssel, sisakban tartozik a szertárban megjelenni.

4. Azon esetben, ha valamelyik örnek valami oknál fogva el kellene távoznia, tartozik maga helyett azonnal másik őrt állítani.

5. A tűzoltó bajtársak felkéretnek a legnagyobb pontosságot, hidegvért és józanságot tanúsítani, mert csakis ezen esetben felelhetünk meg kitűzött feladatunknak.

Mathias Ernő
parancsnok

A Rábaközi Hírlap nagy lelkesedéssel írt a kezdeményezésről: „Mi a közönséget hívjuk fel — írja a cikkíró — hogy a tűzzel bánásnál a legnagyobb óvatossággal járjon el, szélben égő gyertyával vagy lámpával egyáltalán ne és csendes időben is csak elkerülhetetlen szükség esetén járjon olyan helyeken, a hol tűzveszélyes tárgyak nagyobb mennyiségben felhalmozván; a gyufát okvetlenül zárva tartsa, mert a legtöbb tűzesetnek a gyermekek gondatlan játéka vot az oka; semmiféle tüzelést felügyelet nélkül ne hagyjon, mert egy-egy kipattanó szikra elhamvaszthatja sok év keserves eredményét; mindig tartson kéznél vízzel telt edényeket, vödörket, stb., amelyek vész esetén az oltást könnyítsék, végül úgy a tűz keletkezésének azonnali jelzése, mint az oltásnál tevékeny és részvétteljes közreműködés által legyen se-

25. Képviselőtestületi Jegyzőkönyv; 1896. július 5. SÁL.

gélyére a tűzoltótestületnek nehéz és áldozattal járó munkájában.²²⁶

A cikk felér egy tűzrendészeti szabályzattal, hiszen rámutat a három leglényegesebb mozzanatra: 1. a megelőző elővigyázatosságra; 2. a tűz azonnal jelzésére; 3. a segítségnyújtásra.

Szükség is volt erre, hiszen október 2-án éjszaka ismét igen nagy tűz volt Kapuvárott. A Kivonulási Napló bejegyzése szerint a tüzeset valószínű oka: gyújtogatás gyermek által. A károsultak száma 39 volt, az összes kár pedig 25.098 koronát tett ki. A nagy tűz alkalmával az egyesület felszerelése is igen megrongálódott.

Az egyesület vezetőségének kezdeményezését igazolja, hogy ezen tüzeset után gyorsan egy tűzoltóbált rendezett, hiszen most a tűzoltók megint az érdeklődés középpontjába kerültek. A bált október 21-én rendezték meg. A tűzoltóegyesületek társadalmi megbecsülését bizonyítja, hogy „az estét a soproni 48-as gyalogezred zenekara néhány precizen előadott darabbal nyitotta meg. Szó esett már eddig is az egyesület anyagi nehézségeiről, különböző pénzügyi források felhasználásáról.

Tekintsük most meg az egyesület felszereltségét a századforduló idején!

nyomó és nyomószerkezetű	
fecskendő	2
nyomótömlő	580 m
lajtkocsi hordó és káddal	1
tűzoltó veder	18
közönséges létra	2
dugó létra	2

26. Rábaközi Hírlap; 1899. július 7.

tető létra	4
támrudas létra	1
horog	2
szerkocsi és legénységi kocsi	1
csáklya	4
petróleumfáklya	3
mászó vagy tömlőszárító torony	1
sisak	70
csákány vagy balta	56
öv	75
jelzőkürt	3
dob	1 ²⁷

A kimutatás sok mindent elárul számunkra. Először is azt, hogy az általánosnál is jobban fel volt szerelve az egyesület. Másodszor: más adat híjján következtethetünk a létszámra is. Úgy véljük, hogy nem járunk messze az igazságtól, ha azt mondjuk, hogy az egyesület működő tagjainak létszáma 50 fő körül volt a századforduló idején.

A belső szervezeti élet, kiképzettség is elérhette az általános követelményt. Békeffy József járási tűzrendészeti felügyelő újságírónak adott nyilatkozatában ezért mondhatta a következőket: „A kapuvári járásban a tűzrendészeti viszonyok általában kielégítőek és jobbaknak mondhatók, mint az elmúlt évben. Ez évben örvendetes haladást tapasztaltam.” Összefoglalva a korszakról azt mondhatjuk el, hogy a megalakulástól az 1900-as évek elejéig töretlen az egyesület felfelé ívelő fejlődése. Sok

27. Jelentés...1902. SÁL.

28. Rábaközi Közlöny; 1901. június 23.

minden tényező eredménye ez a fejlődés! Néhányat sorolunk fel a többi között:

Ez az az időszak, amikor a tűzoltásügy a társadalmi figyelem központjába került. Az alakulások, izmosodások ideje ez. Egy viszonylagos anyagi jobblét lehetővé tette a szükséges felszerelés beszerzését is, melyek mértékével természetesen mindig elégedetlen volt az egyesület.

Végül akadtak igen lelkes, a kis város vezetőiből kikerült férfiak, akik önzetlen szószólói és vezetői voltak a tűzoltóügyeknek. Aktív részvételükkel súlyt és tekintélyt adtak az egyesületnek, amelyről elmondhatjuk, hogy a működő számos társadalmi egyesület közül a legtekintélyesebb, legrangosabb volt. A századfordulóval kezdődő, hagyományossá vált tűzoltó bálak társadalmi eseményt jelentettek a városban.

Tűzoltónak, különösen tűzoltótisztnek lenni pedig nemcsak többlet munkát, helytállást, de társadalmi kiüntetést is jelentett!

1913-ban Fertőszentmiklóson tartották meg a vármege tűzoltói évi közgyűlésüket. Fertőszentmiklós közelsége — egyébként is a kapuvári járáshoz tartozott — alkalom volt arra, hogy Kapuvárott is ismét az érdeklődés középpontjába kerüljön a tűzoltás, általában a Tűzoltó Egyesület ügye. Úgy tűnik, hogy ellentmondásba kerülünk most önmagunkkal, az előbb elmondottakkal, amikor is elismerően írtunk az Egyesület szervezeti életéről és felszereltségéről. A Rábaköz Közlöny cikkírójának²⁹ azonos véleménye van. Talán egy kicsit még többet is mondott, illetve írt:

„Tűzoltóságunk Krón Ágoston parancsnoksága alatt

A Kapuvári Önkéntes Tűzoltó Egyesület (1912)

29. Rábaközi Közlöny; 1913. július 9.

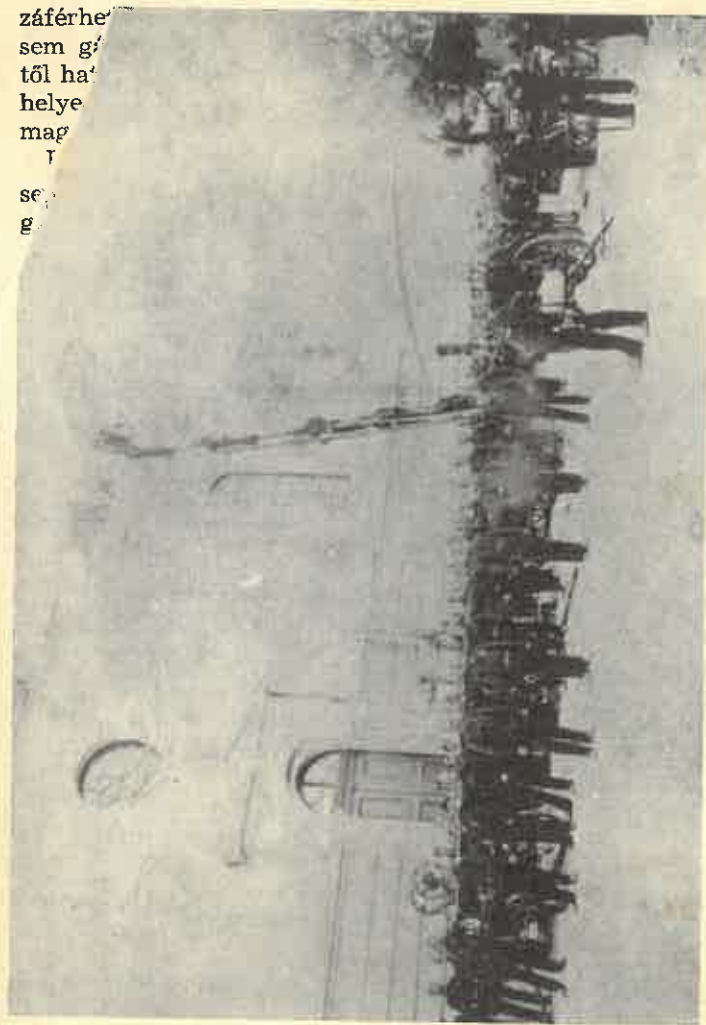
áll. Az ő nevéhez fűződik az intézménynek minden újabb fejlesztése és a modern tűzoltás elméletének gyakorlati bevezetése. Helyi viszonyainkat ismerve, a közérdek szempontjából egyenesen szerencsésnek nevezhető, hogy Krón Ágoston a parancsnoki tisztet vállalta és vállalja, mert rajta kívül megfelelő egyént kicsinyke városunkból alig lehetne találni. Az ő szorgalma, az intézményen csüngő lelkes szeretete párosul nagy gyakorlati ismereteivel és a körülmények eredménye, hogy a kapuvári Tűzoltó Egyesület ma a vidéki hasonló egyletek között a rend, fegyelem és szaktudás dolgában a vezető helyen van.”

Szóval nem a belső szervezeti étellel van a nehézség. Igaz, hogy erre az időre már a felszerelés is pótlásra, esetleg kiegészítésre szorult volna, de még ez sem volt oka fentebbi azon megállapításunknak, hogy jó volt ismét a figyelmet az egyesületre irányítani. Azt hisszük, hogy akkor fogalmazunk helyesen, ha azt írjuk: erre az időre már kinőtte az egyesület az eredetileg is szűkre méretezett szertárat. Olvassuk csak tovább a fent idézett cikket: „A tűzoltás elméletének első és fő elve a gyorsaság. A vész fellépésekor percek forduló fordul meg a siker és másodpercek kérdése, vajjon egy épület hamvad-e el, vagy százazrekre rúgó értékek lesznek a lángok martalékvává. Ha a tűzoltók ott tudnak teremni a tűz forrásánál azonnal, akkor aránylag kis területre összpontosítható a szakerő, lokalizálni lehet a veszedelmet. Kapuváron, a tűzoltás eme elemi parancsát azonban megvalósítani nem lehet.”

Két okot is megemlít és a történeti hűség kedvéért le kell írunk, hogy még évtizedek teltek el, míg részben kiküszöbölődtek az okok.

Az egyik ok: „A mostani szerház elhelyezése annyira szerencsétlen, hogy amíg ott áll, addig alapján bénítja meg a gyorsaságot. A tűzoltószerháznak könnyen hoz-

záférhe
sem g
től ha
helye
mag
se
g

Szerelési gyakorlat a Fő-téren (1912)

keres kigurítással egy és két sugárra, az osztó alkalmazásával úgy a nyomó nyújtávon, mint az egyik tömlő végén; nyomólegénység fel és visszavonulására; a közönséges támasztó-, tető-, és támrudas létra, valamint az angol és gráci dugólétra szerelésére ütem és gyorsütemben. Taktikai támadási (elhelyezkedési) gyakorlatokra szárazon és vízzel az életből merített gyakorlati tapasztalatok alapján szorosan meghatározott terv szerint. A legszükségesebb egységes kürt, kéthangú jelző és csontsíp-jelek alkalmazásával.

2. Az elméleti tanítás tárgyai voltak (rövid összefoglalásban): a tűzrendészeti kormány — és vármegyei szabályrendeleteknek legfontosabb intézkedései, a felszerelés, szolgálat és ügykezelés; a fecskendő és tartozékainak, a mászó-, mentő és világító eszközöknek ismertetése; tűzoltószerek működési zavarai és gondozása; vízszerezés; tűzjelzés; az építkezés elemei; tűzrendészet; tűzoltási taktika; emberek, állatok és tárgyak mentése.

3. Az első segélynyújtást hirtelen előforduló balesetknél előadta: Dr. László Samu járási, illetve kapuvári tűzoltótestületi orvos.³⁰

A tanfolyamon 22 testület 446 tűzoltója vett részt. (Kapuvárott ezekben a napokon minden huszadik ember tűzoltó volt.) Térjünk azonban vissza a közgyűlés napjára! A közgyűlésen, a hivatali elfoglaltsága miatt távollévő elnököt, Hajas Antal alispánt Blaschek Vilmos főszolgabíró, alelnök helyettesítette. Ő nyitotta meg a közgyűlést, üdvözölte a nagy számban megjelent tűzoltókat és megköszönte Kapuvár község elöljáróságának szíves meghívását s fogadtatását.”

Megjelentek, mint vendégek: Németh János kapuvári prépost, Giczey Ödön és Potyondy Géza szolgabírák, Dr.

30. Jelentés...1914 SÁL.

László Samu járási orvos, Chapó Gyula járásbíró, Nagy Jenő és Szabó Károly uradalmi intézők, Rimler Pál erdőmester, Dr. Fábián Illés ügyvéd, Varga József községi bíró és Schill Károly főjegyző. Szóval jelen volt minden számottevő személy az akkori Kapuvárról.

A választmány a szokásos jelentések meghallgatása és jóváhagyása után „felfüggesztette ülését és a jelentkezett tűzoltóságoknak (Babót, Beled, Kisfalud, Mihályi, Osi, Veszkeny, Vica és Kapuvár) a hercegi major udvarán megtartották a feladott gyakorlatokat; végül a kapuvári tűzoltó testület még a báró Berg-féle gőzmalomnál díszgyakorlatot tartott, amelynek befejeztével a választmány folytatta ülését.”³¹

A választmány elrendelte, hogy minden résztvevő egyesületek „elismerésre méltó buzgalmaért elismerő oklevél adassék.”

31. Volt természetesen közös ebéd is, nyomtatott menükártyával. Egy példányát a Kapuvári Rábaközi Múzeum őrzi. Kultúrtörténeti érdekessége miatt közöljük:

Előlap: „Társasébred jegy a Kaszinó helyiségeiben Kapuvárott Sopronvármegye és Sopron város tűzoltó testületeinek szövetsége XXIX. közgyűlés alkalmából 1914. évi június hó 29-én. Ára 4 korona. Nyomtatva van rajta Sopron és a vármegye címere tűzoltóeszközökkel.

Hátlap: Étlap: libaapróléklevés
marhasült körítve
liba- és kacsa szárnyas kétféle salátával
túrós- és édestészta
gyümölcs és sajt
1 palack bor (7 dl)
fekete kávé.

Ez volt az utolsó „békebeli” tűzoltórendezvény Kapuvárott. Elkezdődött az első világháború és bizony a tűzoltókat is katonai egyenruhába kényszerítette. Megcsappant a szakképzett tűzoltók száma és ez okozott is nehézségeket.

1915. június 30-ig a hadbavonultak száma a következőképpen mutatkozott:

Parancsnok	1
szakaszparancsnok	1
őrparancsnok	4
rajvezető	2
őrvezető	4
kürtös v. dobos	2
tűzoltó	24

A hadbavonultak közül:

megsebesült	8
meghalt	5
eltűnt	1
hadifogoly	8

A községi bíró szeptember 7-én (1915) már azt kényszerült jelenteni a képviselőtestületnek, hogy az „elmúlt tűzesetknél meggyőződött arról, hogy a tűzoltók száma csekély, javaslata, hogy azok erősítésére a felmentettek és a 18 évet meghaladott fiatalságot rendeltessék ki.”³²

A bíró ezen javaslatát rövidesen a kapuvári főszolgabíró 7406/1914. sz. rendelete követte, „mire nézve utasított az előjáróság részére 50 tagból álló segédcsapata-

32. Képviselőtestületi jegyzőkönyv; SÁL.

Krón Ágoston főparancsnok
(1913)

tot állítson fel az előljáróság, annak névsorát adja át a tűzoltóságnak. Ha ezen határozata a képviselőtestületnek eredményre nem vezetne, úgy a kötelezett tűzoltóság föllállítására az előljáróság utasítva lesz.”³³

Nem tudjuk, hogy melyiket sikerült megvalósítani, azt azonban tudjuk, hogy a következő, 1915. március 28-án megtartott ellenőrzéskor a vármegyei tűzrendészeti felügyelő a „szertárt a felszereléssel együtt tisztán és rendben” találta. Krón Ágoston parancsnok és 40 tűzoltó ekkor már hadbavonult, „de a csekély létszámot 47 taggal kiegészítették,” akiknek rendszeres kiképzését megkezdték.³⁴

Guzmics Gusztáv járási tűzrendészeti felügyelő a háborús helyzetet a következőképpen jellemezte: „Tapasztalataimról tisztelettel jelentem, hogy miután mindenkor arra törekedtünk, hogy katonaviselt, fegyelmezett és szolgálatkész egyénekké alakítsuk meg testületeinket, konstatálhatom, hogy a világháború semmiféle polgári intézményt nem érintett oly súlyosan, mint a tűzoltóságot, mert testületeim 80—90 %-t a harctérre ragadta. Azonban örömmel láttam, hogy tűzoltó ügyünk iránti ragaszkodás nemcsak a testületnek tagjaiban, hanem az összes lakosság lelkében megvan, mert a támadt hézagokat teljes készséggel és odaadással iparkodik helyre állítani. Jelentem, hogy tűzoltó intézményünk előljáróságának ügybuzgó támogatása mellett színvonalon maradt, veszély esetén a belénk helyezett bizalomnak eleget tudunk tenni.”³⁵

Mindkét felügyelő jelentése megnyugtató. De még megnyugtatóbb az a tény, hogy a háborús években a la-

33. Képviselőtestületi jegyzőkönyv; 1914. október 12. SÁL.

34. Jelentés...1915.

35. U. o.

kosság gondoskodása, figyelmessége is megnőtt: a tűzesetek száma a minimálisra csökkent. Az 1916-os évben is megtartotta szemlét a vármegyei tűzrendészeti felügyelő. Herák Mihály volt akkor a parancsnok, de miután akkor éppen szabadságon itthon tartózkodott, megjelent Krón Ágoston népfőlkelő főhadnagy, korábbi parancsnok is. A 42 tűzoltó gyakorlatot tartott: 1. iskolaszerelést, 2. támadási gyakorlatot.

„A gyakorlatok nagyon jól sikerültek. Van felszerelt 7 tagból álló mentő osztaga is László Samu dr járási, illetően testületi orvos vezetésével. Az ügykezelés vezetése rendes, az 1916. évre az orsz. és vármegyei szövetségi s a segélyező szövetségi tagsági díjak beküldettek. A tűzoltóság felszerelése, kiképzése és fegyelmezettsége jó.”³⁶

A jelentésből világosan kitűnik, hogy az egyesület urára lett a jelentkező nehézségeken, az új tűzoltók elsajátították a szükséges ismereteket. Ez viszont csak úgy mehetett végbe, ha az eredeti mag valóban mesteri fokon birtokában volt a tűzoltó-ismereteknek.

Nincs adatunk arra vonatkozóan, hogy a Tanácsköztársaság idején valami jelentősebb változás következett volna be az Egyesület szervezeti életébe. Az eddig elmondottakból nem is volt arra szükség. Varga József alparancsnok éves beszámolójában jelentette, hogy: „testületünk tagjai főparancsnok úr intézkedésére nem 4 hét, mint eddig, hanem 8 hétig tartott éjjeli őrszolgálatot a takarulás és cséplés tartama alatt, ami bizony elég terhes volt, mert a csekél számú tagokra gyakran került mindenkire az őrszolgálat és ezért semmi díjazást nem kaptak.”³⁷

36. Jelentés...1916.

37. Kapuvári Rábaközi Múzeum; Tört. Dok.: 713/1963.

Tartottak egy farsangi mulatságot is, „amelynek erkölcsi sikerét csak fokozta az anyagi siker, amit a pénztári napló is mutat, s aminek a tiszta jövedelme 1621 Kor 52 fillér.”

Ez az idézett beszámoló igen értékes adatokat őrzött meg számunkra. Ez közli az eddig ismert egyetlen éves pénztári számadást. Ez pedig a következő:

1920. január 1-én pénztári készlet	783,39
326-os számú takarékpénztár-könyvben	2849,
324-es számú takarékpénztár könyvre	563,
Dr. Rácz Ottó hagyatéka	100,
Összesen:	4.295.39 Kor.

Csapatlétszám:

tiszt	5
orvos	1
szertáros	2
szolga	1
tűzoltó	36

Említ három „tiszteletbeli tűzoltó”-t is, ezek: Herák Mihály, Herák István és Szalay András. Ezzel a jegyzőkönyvvel nemcsak az egyesület, de az ország történetében is lezárult egy történelmi korszak. A következő évtizedek, melyet Horty személyéhez szoktunk kötni, közel sem mutatnak a tűzoltó élet területén olyan egyenesvonalú fejlődést, mint a korábbiak. Sorra, rendre alakulnak félkatonai szervezetek, melyekkel tudatosan szo-

ritják háttérbe az olyan nagymultú és valóban humánus testületet is, mint a Tűzoltó Egyesületek. Gondoljunk a Frontharcos Szövetségre, a Hadirokkantak Szövetségére, melyeket anyagiakkal is bőségesen elláttak, s pl. nem volt egyenruha gondjuk.

Az is igaz, hogy tűzoltókra viszont szüksége volt a társadalomnak, tehát a felmerülő problémáik megoldását csak elodázni lehetett, végleg félretenni nem. Legfeljebb arra tettek kísérletet, hogy az előző egyesületekhez hasonló szellemet vigyenek közéjük, ez azonban mindvégig sikertelen maradt.

A háború utáni nehéz gazdasági helyzet, majd a felépő infláció súlyosan érintették az egyesületet. Már 1921 júniusában a működő tagok részére segílyt kér a képviselőtestülettől, hogy a „tagok szívesebben teljesítsék önfeláldozó szolgálatukat.” Az előterjesztett sérelem szerint „ha a múltban a segélyezés indokolt volt, a mostani viszonyok között szükséges is, mert a tűzoltás ruháját és lábbelijét tönkreteszi és azok helyett csak drága pénzért tud újat vásárolni.”³⁸

A képviselőtestület helyt ad a kérelemnek és „határozatilag kimondja, hogy a működő tűzoltó tagok részére vásárlandó öltönyökre 25.000 koronát folyósít, amit pótköltségvetésileg fog fedezni.” A megajánlott 25 ezer koronából úgy látszik végül 50 ezer lett, mert a képviselőtestület 1922. május 22-én megtartott üléséről felvett jegyzőkönyvben ez áll: „Főjegyző a tűzoltó testület felruházására tett összesen 50.000 korona adományért a tűzoltóság köszönő levelét felolvassa.”

1925. május 25-én kelt az a díszes belügyminiszteri okirat, mely Varga József alparancsnok részére adományozott „Díszérem” bizonyossága. Ezt a díszérmet az kap-

38. Képviselőtestületi jegyzőkönyv; 1921. júni. 3. SÁL.

ta meg, aki „25 éven át buzgó, s hasznos tevékenységet fejtett ki és hogy a legfelsőbb elismervény látható jelvényére méltó.” Még egy kapuvári tűzoltó van, aki ezt a díszérmet megkapta: Payr Henrik, az egyesület szakaszparancsnoka. Kitüntetésének időpontja: 1937. augusztus 1.³⁹ Az 1928-as évben a Egyesület részére az előljáróság motorfecskendőt vásárolt; természetesen ez nem tette feleslegessé a kocsifecskendők használatát.

39. Mindkettő az oklevéllel együtt a Kapuvári Rábaközi Múzeum gyűjteményében van.

IV.

1933-ban új parancsnok került a csapat élére Papp Vendel kántortanító, később iskolaigazgató személyében. Minden vonatkozásban rátermett parancsnoknak bizonyult a csapat élén eltöltött több, mint 15 év alatt. Elvégezte Sopronban a kerületi tűzoltótanfolyamot is, így valóban szakképzett tűzoltóparancsnok is volt. Anélkül, hogy a megelőző parancsnokok érdemeit kisebbíteni akarnánk, el kell mondanunk, hogy náluk tiszteleti jellegű volt a parancsnoki poszt, Papp Vendel másod-hívásának tekintette. Szükség is volt erre, hiszen megnőtték a követelmények és egy kicsit a lehetőségek is. Az egyik legelső feladatának tekintette, hogy újjászervezze a csapatot: fiatalokat nyerjen meg a tűzoltás ügyének. A megelőzők mellé öt év alatt 28 új, működő tagot szervezett be az egyesületbe. Ez volt az egyik legfontosabb, hiszen a csapat már-már „előregedett”. Ez aztán maga után vonta a következő, semmivel sem kisebb feladatot: kiképezni az új tűzoltókat. Az ő parancsnoksága idején válik általános gyakorlattá, hogy a tűzoltók rendszeresen előre megtervezett tematika alapján elméleti és gyakorlati kiképzést kaptak. Mindezek az intézkedések fegyelmezettebbé, szervezettebbé tették a belső életet, hatékonyabbá a tűzoltást. A parancsnoki posztra való állítása igen helyes döntés volt, hiszen egy jó parancsnoknak rendelkeznie kell pedagógusi képességekkel és gyakorlattal is.

1938-ban a belügyminiszter az országban működő Tűzoltó Egyesületeknek működését egységesíteni akarva: mintalapszabályokat dolgozott ki. Ezeket az Országos Tűzoltó Szövetség eljuttatta minden egyesületnek azzal, hogy a megfelelő módosításokat, helyi pontosításokat je-

gyezzék be az előre elkészített nyomtatványba, azt közgyűlésen tárgyalják meg; elfogadás után pedig — jóváhagyás céljából — terjesszék a M. Kir. Belügyminiszter elé. Az Egyesület 1938. június 19-én megtartott közgyűlésen foglalkozott az új alapszabályokkal, melyeket azután „egyhangúlag” el is fogadott.⁴⁰

Az 1938-as „Alapszabályokból” kiemeljük azokat, melyek újszerűek voltak.

Új az elnevezés: Kapuvári Önkéntes Tűzoltótestület (1. §).

Részletesen intézkedik az alapszabály a működő tagok felvétele ügyében. A felvétel jogkörét a Parancsnokságra ruházza. (20. § 1—2.) Kimondja:

„Működő tagul felvétel végett a tűzoltóság vezetőjénél kell jelentkeznie. A tűzoltóság vezetője a jelentkezettnek nevét, foglalkozását, életkorát és lakását feltüntető jelentkezési ívet a szertárban 14 napig köteles felfüggeszteni, hogy a jelentkezőnek felvétele ellen a testület tagjai megtehessék esetleges észrevételeiket. A felvétel kérdésében a beérkezett észrevételek figyelembevételével kell határozni. A felvétel háromhavi próbaszolgálat után véglegessé válik, addig a tűzoltóság vezetője a próbaszolgálatot teljesítő tagot bármikor elbocsájthatja.”

Az új tag háromhavi próbaszolgálat után a testület parancsnoksága előtt a következő fogadalmat teszi:

„Én ..... ünnepélyesen fogadom, hogy Magyarországhoz, annak Alkotmányához, és Magyarország Kormányzójához hű leszek, s mint a Kapuvári Önkéntes Tűzoltótestület működő tag-

⁴⁰ Jegyzőkönyv; SÁL.

Papp Vendel főparancsnok
(1933—1948)

ja, a testület alapszabályait és határozatait, a szolgálati szabályokat megtartom, előjáróimnak engedelmeskedem. szolgálatomban híven és pontosan eljárók. Erre becsületszóval és kézzel kötelezem magam.” (21. §.)

Igen fontosak a szervezeti életre vonatkozó újítások. Az Alapszabály 3¹. § (1) kimondta ugyanis, hogy „A testület elnöke városban a polgármester, nagy- és községben a vezetőjegyző.”

Úgy tűnik tehát, hogy a korábban teljesen társadalmi jellegű testület mintegy állami irányítás alá került volna. A valóságban továbbra is önálló jogi személy a testület; az pedig, hogy a mindenkori vezetőjegyző lett az elnök, oka is, előnye is megvolt. Említettük már, hogy a támasztott követelmények egyre nagyobbakká váltak. Ez tette szükségessé szakképzett parancsnok megválasztását is. Megnövekedtek a tűzoltóságnak az államigazgatással kapcsolatos teendői, melyek ugyancsak szakembert igényeltek. Gondolunk itt pl. az aratás-cséplést megelőző tűzrendészeti szemlékre, megelőző tűzrendészetre, stb. melyek egyúttal államigazgatási feladatok is.

A testület működését sem lehetett továbbra is esetleges bevételekre alapozni: szükséges, hogy a községek saját költségvetésükben megfelelő összegeket rendszeresen biztosítsanak.

Ez a kettőség, tehát a társadalmi jelleg és a hatósági ellenőrzés kiütkezik a további szabálypontokból is.

A Testület ugyanis tagja egyidőben mind a Magyar Tűzoltó Szövetségnek, mind pedig a Törvényhatósági Tűzoltó Szövetségnek is. (54. §.) Az egységes megyei irányítást az 55. § biztosította, mely kimondta: „A testület Sopron vármegye első tisztviselőjének és a tűzrendészeti hatóság felügyelete alatt áll.” Az új alapszabályo-

kat a M. Kir. Belügyminiszter 1939. február 3-án 179099/1938. VII-a szám alatt jóváhagyta.

Az egységesítést és az egyöntetűséget volt hivatva biztosítani az 1939 végén rendszeresített: Önkéntes Tűzoltó Testületek Egységkönyve.

A következőket foglalta magába: 1. utasítás a könyv vezetésére; 2. iktató; 3. működési napló; 4. törzskönyv és egyéni felszerelési kimutatás; 5. jegyzőkönyvek; 6. leltár felszerelésről; 7. szakkönyvek leltára; egyéb értékek leltára.

Az Egység-könyv bevezetésével megszűnik az a korábbi gyakorlat, hogy különálló ívekre vezették a legfontosabb feljegyzéseket és azok fennmaradása így nagyon is esetlegessé váltott. A gyakori elnök, illetve parancsnok-változások alkalmával jórésztük meg is semmisült.

Rámutatunk már arra, hogy általánossá vált a kiképzésben elméleti előadások megtartása is. És mivel a nemzetközi hangulat is egyre inkább háborús hangulattá mutatott, a testületnek is igazodnia kellett a követelményekhez. 1940. február 25-én „Légoltalmi Alapismertek” címmel halgattak a tűzoltók előadást. Az általános törekvés ugyanis az volt, hogy a Tűzoltótestületek légoltalmi bázisokká alakuljanak ki az egyes községekben. Az 1940-es év egyébként is emlékezetes a Testület újabbkori történetében. Az Egységkönyv március 1-e napján történeteket a következőképpen örökítette meg:

„¹/₂ 9 óra után pár perccel rövid kongatás tüzet jelzett. Mivel a tűz úgyszólván messziről látható volt, hiszen a négy-emelet magasságnyi, fából készült és kátránylemezekkel borított malom gabonarakára (silo) égett, parancsnok a tűzjelzést azonnal beszüntette, hogy a templomban több ezer főnyi, de a tűzoltás szempontjából nélkülözhetetlen, főként tanulókból álló tömegben az esetleges pánik keletkezését megakadályozza. A haladék nél-

kül kivonult 3 kocsi és 1 autófecskenő a gyorsan megjelent 38 helybeli tűzoltóval, a parancsnok vezényletével megkezdte a tűz továbbterjedésének megakadályozását. Első kocsi-fecskenő a Rába folyón vágott fél méteres jégben, lékbe szerelve védte a malom gépházát; második a közvetlen veszélyeztetett molnárlakást, harmadik a szomszédos, fából épült fürdőházat, az autófecskenő pedig a malom udvarán, szintén a Rába folyóba szerelve, négy sugárral magát a malmot védte úgy, hogy egy sugár a földszinten, a többiek pedig a 3 emeletes malom egy-egy emeletére szereltetett. Bár a malom a legrosszabb irányból, a tűztől éppen feléje fújó szél által feléje csapódó lángoktól többször is kigyulladt, a helybeli tűzoltók bátor önfeláldozással mindannyiszor eloltották. A délutáni órákban már magát a silót is sikerült eloltani és a benne még nagyobb mennyiségben lévő, el nem égett gabonát legalább takarmányozási célra megmenteni. A malom hívására később megjelent eszterházi motorfecskenő, a csornai és soproni autófecskenők már csak siettették az oltás munkáját, a vitnyédi, osli, veszkényi, szárföldi és babóti kocsi-fecskenők pedig használat nélkül, tartalékban maradtak. A gartai fecskendő egy közeli házat védett. Hogy a sikeres oltás a helybeli tűzoltóság érdeme, azt bizonyítja a malom igazgatójának elismerő levele is.”⁴¹

Valóban kiemelkedő és szakszerű munkát végeztek a kapuvári önkéntes tűzoltók. A parancsnok feljegyzéséből kitűnik, hogy a szerelés, a tűz támadása stb. a legszakszerűbb volt. A rendszeres kéthetenkénti gyakorlat eredménye volt ez az összegyakoroltságot igazoló, valóban hősiesség munkája. A parancsnok szűkszavú jelentését érdemes egybevetni az újságíró beszámolójával, melyet

41. Működési Napló; 1940. március 1. SÁL.

másnap már „Leégett az Erdős-malom búzarakára Kapuvárott” cím alatt olvashattak megyeszerte.”⁴²

„Az utóbbi évek egyik legnagyobb tüze gyulladt ki tegnap reggel 9 óra előtt néhány perccel Kapuváron. Az üszkös, lángos gerendák még mindig füstölögnek, s a közel 100 vagon-nyi búza égő paraszát még mindig nem sikerült teljesen lokalizálni. Fél kilenc órakor még teljes tempóban dolgoztak a b. Berg-malom, jelenleg Erdős-malom Rt. bérletében levő üzemének munkásai és tisztviselői, nem gondolván arra, hogy fél órán belül már lángokban áll az egész raktárépület.

9 óra előtt néhány perccel az egyik munkás észrevette, hogy a hatemeletes raktárépület egyik emeleti ablakából gomolygó, fekete füstfelhők törnek elő. Elsőnek természetesen a kapuvári tűzoltók érkeztek meg a tűz színhelyére és a fecskendők azonnal megindultak.

A községi tűzoltóság a nagyközség aprajának-nagyjának segítségével azon dolgozott, hogy megakadályozzák a tűz továbbterjedését. Ott küzdöttek az Esterházy-uradalom házi tűzoltói, de hamarosan megérkeztek a petőháziak, csornaiak, vitnyédiek, himodiak.

A soproni tűzoltóság 10 órakor kapta meg a telefon-értesítést. Öt perc múlva teljes felszereléssel négy soproni tűzoltó elindult egy fecskendőautóval Kapuvárra. Megérkezésük után nyomban a veszélyeztetett malom-és gépház épületeket vették védelmükbe és ezt 4 órai kemény munkával sikerült is megvédeniök a tűztől. 3 óra volt már, amikor a soproni és megyei tűzoltók befejezték munkájukat.”

Az egybevetésből kitűnik, hogy a cikkírónak nem voltak pontos értesülései sem magáról az épületről, sem pedig az oltásban résztvevő csapatokról sem.

42. Új Sopron Vármegye; 1940. március 2.

Néhány nappal később ugyanez a lap visszatér az eseményre, s ahogy annak idején szokták volt mondani: „hírlapilag nyugtázta” a tűzoltók helyállását.

Címek: „A kapuvári Erdős-malmot néhány napon belül ismét üzembe helyezik; Jó néhány évtized óta nem volt ilyen nagy tűz Kapuvárott; A tűz a malomban nem tett kárt.”

A kapuvári tűzoltóság Papp Vendel és Füzi Imre bátor és szakavatott vezetése alatt kitűnő munkát végzett. A csornai tűzoltóság motorfecskendője Lendvay Miklós és Leffler Gáborral, a petőházi cukorgyári tűzország motorfecskendője Schoeller, Marbaix és Bársony Dezsővel élükön jelentek meg. Eljött a soproni tűzoltóság egy géposztaga is. Elküldte tűzoltóságát az Esterházy Hercegi Hitbizomány földvári, öntési, indiai, és kapuvári intézősége is. A rendfenntartás feladatát a kapuvári csendőrség és a kirendelt katonaság látta el.⁴³

Az 1940-es év igen mozgalmas volt a kapuvári tűzoltók számára. Április 20-án késő este a Rákóczi utcában volt nagy tűz, amikor leégett 5 ház, 17 pajta, 3 istálló. Kapuvárról 2 kocsifecskendő, az autó és a szerkocsi vonult ki 19 tűzoltóval. A parancsnok a Működési Naplóban a következőket jegyezte be: „A kapuvári és gartai tűzoltókat a helybeli parancsnok vezényelte teljes egyetértésben.”⁴⁴

A tűzoltói-mentési munkákkal egyidőben folyt ugyanakkor az elméleti és gyakorlati kiképzés. Az előadásoknál a következő témákkal találkozhatunk: a fecskendő működési zavarai és a vízszerezés. Az új Gyakorlati Szabályzat. Készenlét, szertár, szerek, őrség. Tűzjelzés, ki-

43. Új Sopron Vármegye; 1940. március 6.

44. Működési Napló; 140. április 20. SÁL.

Levente-tűzoltók készenléti szolgálata légiriadó alatt (1943)

vonulás, mentés, támadás, a tüzesetek nyomozás. A fontosabb tűzrendészeti törvények.

S mivel 1940-t írunk közben: a harci gázok és az ellenük való védekezés, vagy; A tűzoltóság szerepe a légoltalomban is szerepel a tematikában. Igen alaposak a csapatgyakorlatok: fecskendőszerelés tömlőtekercekről; szerelés tömlőmotolláról; autófecskendő szerelés 4 sugár-ra. Támadási gyakorlatok létrafelszereléssel. Mászó-mentő és támadási gyakorlatok.

1940-ben a tűzoltók 10 napon át 24 1/2 óra gyakorlati foglalkozáson vettek részt, elméleti előadást pedig 4 este 9 órában hallgattak.

1941-ben — mint ismeretes — a második világháború aktív résztvevője lett Magyarország is. A kiképzésben, gyakorlatban egyre többet szerepelnek a légoltalmi ismeretek.

1942-ben a légoltalmi kötelezettség már érinti a testületet is, hiszen a június 14-i csapatgyakorlaton már kötelezően résztvett „az 1924. évfolyambeli, légoltalmi segédtűzoltói szolgálatra berendelt leventék közül 58 fő, akik gyakorolták az új Gyak. Szab. szerinti kocsifecskendő szerelést.” A légitámadásoktól való páni félelem állandósult a levente-tűzoltók állandó gyakorlatoztatásával. Az esztendő közepén már közös „vízes-gyakorlat”-ra is sor került. Ez alkalommal kipróbálták a község által a közeli múltban beszerzett négy darab „Csuli” fecskendőt, „amelyek kifogástalanul működtek.”⁴⁶

1943. május 2-án az új Gyakorlati Szabályzat alapján Kapuvárott volt a bemutató. A parancsnok a következőket jegyezte be a Működési Naplóba:

„Bemutattuk a hatos szerelést háromféle módon:

45. Működési Napló; 1942. június 21. SÁL.

1. tekercestömlőkkel; 2. kerekorsóró; 3. kéziorsóró. Hövej, Himod, Vica, Süttör, Sarród, Eszterháza, Fertőszéplak, Szárföld, Veszvény, Mihályi, Petőháza, Beled, Agyagosszergény, Pusztacsalád, Osló, Páli, Kisfalud, Babót és Vásárosfalu tűzoltóságának képviselői, összesen 34-en. Később Gyóró és Garta tűzoltóságának képviselői is megérkeztek és így 42 lett az érdeklődők létszáma. Helyből 14 tűzoltó volt jelen, akik két óra hosszat szünet nélkül végezték a bemutató gyakorlatokat.”⁴⁶

Maga a tény, hogy a bemutató megrendezését a kapuvári Testületre bízták bizonyosság arra, hogy valóban egy igen jól működő, jól begyakorolt testület volt ez. Ezt állapíthatta meg három héttel később megtartott szemléje alkalmával a járási tűzrendészeti felügyelő, Schinka Ferenc is.⁴⁷

A háború rövidesen közvetlenül is „hallatott” magáról Kapuvárott is. Augusztustól kezdve új fogalommal ismerkedhetnek meg a kapuváriak is: légiriadó.

Az első légiriadó augusztus 14-én „délután 3/4 2-től 1/2 3-ig tartott. A szertárnál megjelent 13 tűzoltó és a parancsnok. 22 gép repült.” Augusztus 18-án újból légiriadó volt, amely háromnegyed órán át tartott. Október 1-én kétszer is felsivítottak a szirénák: első alkalommal 13^h-tól 14 óráig, majd 14^h-tól 14,40-ig tartott a riadó. Búgás volt, gép nem.

Az októberi 24-i, kétórás légiriadóról annyit jegyzett be a parancsnok: „sok gépet láttunk és bombazaj is hallatszott.” A riadók egyre gyakoribbakká váltak. 1944. januárjában pl. öt alkalommal is volt.

Március 17-én „Légoltalmi szemle” volt. Tartották: a

46. Működési Napló; 1943. május 2. SÁL.

47. Működési Napló; 1944. május 23. SÁL.

hadtest területi felügyelő szakelőadója és a járási tűzrendészeti felügyelő. Ugyanez év még emlékezetes eseményeket tartogatott Kapuvár, ezen belül is a tűzoltók számára. Június 18-a szomorú nappá lett. A fasizmus a maga embertelenségében megmutatkozott Kapuvárott is. Korábban már a gettónak kijelölt városrészben egybe telepített zsidókat ezen a napon deportálták németországi haláltáborokba. A tűzoltót minden tetteben a mély embriesség és önzetlenség vezette. „Egymásnak segítség” jelszó volt a zászlóavatási szalagba is belehímézve. És most kényszerülve lettek az emberi történelem egyik legembertelenebb cselekedeténél, a zsidók elhurcolásánál aszisztálni.

„Főbíró úr utasítására a tűzoltóság reggel 1/2 6-tól déli 12 óráig készülségi szolgálatot tartott és járőrökkel vizsgálta felül az aznap reggel eltávolított zsidók lakásait. Résztvett 26 tűzoltó.”⁴⁸

Az 1943-as és 44-es esztendőök már igazán háborús évek voltak. Megsokasodtak a feladatok, de zökkenőmentes volt a testület belső élete. Változatlan intezéssel folyt a tervszerű kiképzés. Nézzük az összesítést:

1943-ban:

elméleti előadás	4 estén, 6 órában
gyakorlat:	14 napon, 28 órában

1944-ben:

elméleti előadás	2 estén, 2 órában
gyakorlat:	2 napon 18 órában

48. Működési Napló; 1944. június 18. SAL.

Vegyük hozzá, hogy a tűzoltáson kívül ebben az időszakban el kellett látniok a légő-figyelő szolgálatot, aratás-csépléskor a fokozott tűzfigyelési szolgálatot és az általános tűzrendészeti felügyeletet is. A kapuvári tűzoltók becsülettel, helytálltak a legmostohább körülmények között, egyetlen tag sem lépett ki a testületből.

A népünk történelmében oly döntő 1945. esztendőt is szorgalmasan, munkával kezdték a tűzoltók. Január 2-án már két órás foglalkozást tartott a parancsnok, melyen megjelent a tűzoltókon kívül 11 levente is az 1927. évfolyamból. (A korábbi évfolyamok már katonai szolgálatra kényszerültek.)

A Testület 100 éves történetét kutatva jóleső érzéssel, büszkeséggel állapíthatjuk meg, hogy a legvadabb Szálasi-időben sem található semmi, legkisebb nyom sem arra vonatkozóan, hogy ott valami nyilaskeresztes jelenség lett volna tapasztalható. A háború már a végéhez közeledett, megyszerte tombolt a fasizmus, szedte áldozatait az embertelenség, javainkat nyugatra hurcolták: a kapuvári Önkéntes Tűzoltótestület tűzoltói megmaradtak az embertelenségben is embernek, őrizték, rejtegettek felszerelési eszközeiket.

Február 16-án kigyulladt a babóti malom (Oswald-féle malom) melletti német katonai raktár. A raktárban konzervek és kenőzsíradék égett. Riasztás után két kocsisfecskendő vonult a helyszínre, ahol a kisebb tüzet hamarosan el is oltották. A tűzoltásnál jelen volt az országos Tűzrendészeti Felügyelő is, aki — minden bizonynyal — mint menekült tartózkodott Kapuvárott.

A háborús idők utolsó gyakorlatát március 5-én tartotta meg a testület. A várkastély előtt a szívótömlő vezeték szerelését gyakorolták egy órán keresztül.

Kapuvár az utolsó háborús órákat élte. A németek esze-veszetten menekültek, egymás után robbantották fel a hidakat. Vittek mindent, ami mozgatható volt és

aminek elhurcolására maradt idejük. Amit itt kellett hagyniok, azt felgyújtották. Március 28-i bejegyzéssel a Működési Naplóban a következőket olvashatjuk:

„Tűz az Abelesz-féle raktárban. A tüzet a kivonuló német katonaság gyújtotta az esti órákban. Elégett a raktárban lévő, katonai tulajdonban lévő téli felszerelés, ruhaféle. Az ágyutűz miatt a tüzet csak a szomszédok oltották.”

Tulajdonképpen ezzel az akkorddal végződött, fejeződött be Kapuvár számára a háború, hisz március 29-én a 3. Ukrán Front 31. gárdahadtestének csapatai felszabadították Kapuvárt.

Béke lett!

V.

A felszabadulással Kapuvárott is elkezdődött valami nagyszerűen új, melyet ecsetelni és részletezni nem e dolgozatnak a feladata. Végetért a háború, amely sok mindent maga alá temetett. Egyesületek, szervezetek szüntek meg, mert vagy teljesen elveszítették eredeti funkciójukat, vagy azért, mert hatalmi szóval megszüntették őket, mert jellegük antidemokratikus, vagy éppen népellenes volt. A megmaradt egyesületek is csak keresték helyüket, beilleszkedni akarva az új rend új viszonyaiba.

A centenárium ünnepén büszkeséggel állapíthatjuk meg: az Önkéntes Tűzoltó Testület rezdülés nélkül állott, segítségre készen, méltón nagy hagyományaihoz. Kevés olyan testület lehet az országban, mely elmondhatja magáról, hogy a harci zaj után egy nappal ismét hívatása magaslatán állott.

A Működési Napló szerény bejegyzése őrizte a tényt: „Április 1. Tűz a Kovács és Kantó cég bórraktárában délelőtt. Kivonult két kocsifecskendő kézivontatással. Vízszerezés a Rábáról. Jelen van 6 tűzoltó. Vezényelt a parancsnok. A tűz az esti órákban ért véget.”

A németek elhurcolták a község és az uradalom lovait, benzin nem volt, de menni kellett oltani: a tűzoltók magukat fogták a fecskendők elé és parancsnokukkal megkezdték és sikeresen be is fejezték az oltást

Nem kellett határozatot hozni, nem vártak a tűzoltók semmiféle utasításra, tették, amit megtenni kötelességüknek érezték, amely kötelesség teljesítésében nem volt akadály a fogat hiánya sem.

Alighogy magához tért aléltságából a város lakossága, mintha ez lenne a legtermészetesebb, munkatervének megfelelően május 13-án megtartotta a felszabadulási utáni első gyakorlatát, melyen 20 tűzoltó jelent meg. Ki-próbálták a kocsifecskendőket, szerelést végeztek kéziorsóról.⁴⁹ Egyébként az első szabad nyár mozgalmas volt a tűzoltók számára.

Július 24-én riasztották a kapuvári tűzoltókat, jelezve, hogy Osliban nagy tűz van. Egy kocsifecskendő vonult ki 3 tűzoltóval. A helyszínhez közeledve azonban kiderült, hogy tőzeg ég a Hanságban. A tűz napokig égett, megfékezése egyre nehezebb lett, ezért augusztus 3-án Papp Vendel tűzoltóparancsnok a rendőrség bevonásával helyszíni szemlén vett részt. A szemle megállapítása az volt, hogy a tűz továbbterjedését csak nagyobb, a közérő általános igénybevételével lehet megakadályozni.

„Az orosz katonai parancsnokság utasítására 1500 ember vonult ki, ásó, lapát, kapa és fejszével az oltáshoz. Az árkok vízének duzzasztása, az égő tőzeges rét és erdő-rész körülárkolása, közeli fák kivágása. Jelen volt a járási tűzrendészeti felügyelő. Veszkény, Babót, Szárföld, Osló és Csorna népe vett részt a munkában. Kivonult reggel 6 órakor lóvonaton. A munka egész napon át tartott. Az eredmény pár nap múlva lesz látható. A kapuvári tűzoltóság 9 főnyi készületség hátrahagyásával vett részt.”⁵⁰

Szeptember 2-án ismét tűz volt valahol a Hanyban. „Az orosz parancsnokság és a rendőrség azon értesítésére, hogy Öntésen tűz van, kivonult 3/4 3-kor egy koci-

49. Működési Napló; 1945. május 13. SÁL.

50. Működési Napló; 1945. augusztus 4. SÁL.

fecskendő. A tűz messze északra van. Bevonulás 6 órakor.”⁵¹

A város és járás szovjet katonai parancsnokának I. F. Kolomoec gárdaörnagynak egyéb fontos teendője mellett maradt ideje arra is, hogy törődjék tűzrendészeti feladatokkal is, és, hogy hathatósan támogassa a Testület munkáját.

Csupán néhányat sorolunk fel ezek közül:

Intézkedett pl., hogy április 2-től május végéig, majd az aratás-cséplési időben, július 15-től szeptember 30-ig állandó éjjel-nappali szolgálatot kell tartani a fiu-iskolában 4 tűzoltóval, Papp Vendel parancsnok lakására bevezettette a telefont, amely mellett április 30-tól szeptember 30-ig állandó ügyelet volt. Fontosnak tartjuk ezt a segítséget, ezért idézzük is a Működési Naplót: „Az orosz parancsnokság által adományozott 3 ló és koci (egy lovat a község mindjárt másnak adott), igen jó szolgálatot tettek, de mert sem istállójuk, sem takarmányuk nem volt, a nyár végén a község leadta őket.”⁵²

Nem akarjuk elmarasztalni az akkori községi elöljáróságot, de bizonyos, hogy megoldást lehetett volna találni azok megtartására.

Az 1946-os esztendő már a békés hangulatban folyó, megfeszített tűzoltói munka is jellemezte. Kilenc alkalommal tartottak gyakorlatot (18 1/2 órában), 3 alkalommal hallgattak előadást. Az előadásokon ismerkedhettek meg tűzoltóink pl. az új Tűzrendészeti Törvénnyel is.

Az igazán békés hangulatot és viszonyokat bizonyítja, hogy október 13-án a Testület megtartotta a hagyományos tűzoltóbált.

51. Működési Napló; 1945. szeptember 2. SÁL.

52. Működési Napló; 1945. évvégi bejegyzés. SÁL.

Ez évben a vármegye alispánja — az ide vonatkozó BM rendelkezések alapján — az egyes tűzoltó csapatokat kölcsönös segélynyújtásra kötelezte. Rendelkezése értelmében a kapuvári Önkéntes Tűzoltók a következő községekhez tartoznak vonulni, segítséget nyújtani:

Eszterháza
Fertőszéplak
Sarród
Süttör
Agyagosszergény
Fertőendréd
Petőháza
Fertőszentmiklós
Vitnyéd
Hövej
Babót
Veszkény
Osló
Szárköld

Az önténtes tűzoltóság jellegénél és célkitűzésénél fogva is klasszikusan demokratikus intézmény. Nem okozott hát semmiféle nehézséget a tűzoltók demokratikus nevelése, képzése.

Az 1947. január 3-án megtartott csapatgyűlés és az ott elhangzott előadások teljes egészében ezt bizonyítják. Ezen a gyűlésen a „parancsnok ismertette az elmúlt év eredményeit, a jelen helyzetet és a jövő kilátásait az új Tűzrendészeti Törvény kapcsán. A második órán Magyarország demokratikus átalakulását ismerteti, végül a felvetett kérdésekre válaszol.”⁵³

53. Működési Napló; 1947. január 3. SAL.

Önkéntes tűzoltók a május 1-i felvonuláson (1950)

Ez utóbbi — tudniillik a felvetett kérdésekre való válaszadás — már valóban igazi demokratikus szellemet tükröz.

Hozzá tartozik az igazsághoz az is, hogy testületi élet egyre inkább sokadrangúvá vált. A régi egyenruha nem felelt már meg az új előírásoknak, az új követelményeknek sem, ezért azután 1947. május 1-én „a munka ünnepén a tűzoltók ruhahiány miatt polgári ruhában jelentek meg.”⁵⁴

A tűzoltó-egyenruha mindenkor a társadalmi megbecsülést juttatta kifejezésre; annak hiánya viszont teremtett. A csapat- és újoncgyakorlatokat este, villanyfénynél tartották meg, amikor is nem volt látható az öltözék. A Működési Napló ezt a következőképpen tükrözi: „Mivel a legtöbb embernek egyenruhája nincs, ünnepi ruháját pedig nem áldozhatja fel, már ez a gyakorlat is szombati napon, este 9 órától, villanyfény mellett tartatott a templom előtt.”⁵⁵

Az átszervezett demokratikus Önkéntes Tűzoltóság első ünnepélyes megnyilvánulása 1949. április 9-én volt, amikor is 41 tűzoltó tette le az előírt esküt és vette át az újonnan rendszeresített önkéntes tűzoltói igazolványokat. Az esküt, az 1948. március 22-én megválasztott új parancsnok: Rózsa Mihály vette ki. A nem mindennapi ünnepségen megjelent a község elöljárósága, az MDP vezetői és a Rendőrség képviselői is.

Ugyanebben az évben — a felszabadulás után első alkalommal — július 26-án megrendezték a járési tűzoltóversenyt. A szerelési első díjat, egy ezüstserleget a kapuvári csapat nyerte meg.

Az 1953-as esztendő igen jelentős fordulatot hozott a

54. Működési Napló; 1947. május. SÁL.

55. Működési Napló; 1947. június 7. SÁL.

kapuvári tűzoltás történetében. Augusztus 1-vel Állami Tűzoltó Őrparancsnokság létesült; létszáma 16 fő és 1 tisztt, mint parancsnok. Felszerelésük — az egyéni és az Állami Tűzoltóságnál rendszeresített öltözékeken kívül a következő volt:

1 db CSD 350-es tartálykocsi gépjármű-fecskendő a szükséges tartozékokkal,

1 db CSD tehergépkocsi 400-as kismotor-fecskendővel.

Az állami tűzoltóság belépésével megváltozott és erősen módosult az önkéntesek feladatköre, hiszen a mentési munkálatok elvégzésére ettől az időtől kezdve az önkénteseket csak kisegítőként vonták be. Ez — természetesen nem jelentette a Tűzoltó Testület elhanyagolását. A tűzoltók most már rendelkeztek az újonnan rendszeresített egyenruhával; 1959-ben pedig az akkori Községi Tanács egy tartályos gépkocsi-fecskendőt vásárolt részükre. Ettől az időtől kezdve az önkéntes tűzoltók már ezzel a fecskendővel vonultak a tűz-esetekhez.

Az utolsó másfél évtizednek két kiemelkedő és emlékezetes eseménye van, melyekről feltétlenül szólnunk kell. Az egyik az új csapatzászlónak a felavatása, a másik pedig a kapuvári és gartai testület egyesülése volt.

A régebbi, az 1897-ben felszentelt zászló nem tölthette már be azt a szerepet, amelyre egy zászló alapvetően hivatott. Ez és a hozzá hasonló zászlók eredetileg is félig egyházi jellegűek voltak. Nem egyszerűen a rajtuk lévő képek és feliratok miatt, hanem azért is, mert azokat kezdettől fogva a templomokban őrizték, egyházi ünnepek, körmenetek alkalmával parádézta ezekkel a zászlókkal. Olyan viszás dolog is előfordult, hogy már megszünt egyesületek zászlait is kivitték a külső pompa emelése érdekében.

Az ellenforradalom után a hagyományápolás, vagy egyenesen új hagyományok teremtése a helyesen értelmezett hazafiság kapcsán előtérbe került. Ekkor került sor arra is, hogy egy sor korábbi nézetet, országosan és helyileg egyaránt felülvizsgáljanak, s nem egy esetben velük szemben helyes gyakorlatot vezessenek be, alkítsanak ki. Így volt ez a régi tűzoltó zászlóval kapcsolatban is. Olyan szimbólumot kellett a nagymultú Testületnek adni, hogy az kifejezze társadalmunk megváltozott tartalmát. Az új zászlót a népi hatalom járási lételeményese a Járási Tanács adományozta. A zászló bordó brokát-selyemből készült. Egyik oldalán a Népköztársaság címere látható a következő körirattal: Önkéntes Tűzoltó Testületnek — a Kapuvári Járási Tanácstól. Másik oldalán az önkéntes tűzoltótestületek újonnan rendszerezített emblémája van kihimezve. Az avatási ünnepségre 1961. május 14-én — vasárnap — Babóton került a sor, egybekötve azt a járási tűzoltóversennyel. A környék tűzoltóinak és lakóinak nagy ünnepe volt ez. Hettekkel előbb készültek erre és öreg tűzoltók azóta is emlégetik. A zászlóavatási ünnepségen a következők vettek részt: a Párt Járási Bizottságának képviselőjében Raszler Mihály osztályvezető. Ott voltak Szabados Gyula járási tanácselnök vezetésével a tanács vezetői, Kamenár Ferenc Kapuvár Községi Tanácsának elnöke, az országgyűlési képviselők, a járás községeinek tanácselnökei, számos termelőszövetkezet elnöke. Megjelent Győrből Farkas József tűzoltó alezredes, megyei tűzrendészeti parancsnok és Makrai András tűzoltó őrnagy járási parancsnok.

A zászlóanyai tisztet Takács Lajosné, a babóti önkéntesek parancsnokának felesége töltötte be. Ő vette át Szabados Gyulától az újonnan adományozott zászlót és átadta azt a zászlótartónak. A zászlószegek beverése következett ezután. Számuk 50. Emlékszöveget vertek be a

Párt, tanácsok, termelőszövetkezetek, intézmények, társadalmi egyesületek képviselői. Rangosabb ezeknek sora, mint volt azoké, akik az első zászlóavatásán tették ugyanezt! Munkások és parasztek voltak ezek, akiknek fiai ott díszlegetek tűzoltó egyenruhában a babóti sportpályán felállított dísztribün előtt.

Az avatási ünnepséget a megjelent csapatok együttes díszmenete zárta be. Ezt követték az egyes versenyszámok, befejezésül pedig a kapuvári állami tűzoltók bemutatója. A sportpályán felépítettek egy nádtetős házat, meggyújtották azt és a harangok félreverésekor ehhez az égő házhoz vonultak szirénázva két szerrel. A tűzet a több ezer főnyi közönség szurkolása közben csakhamar eloltották. Este az egész falu és a környék együtt ünnepelt — szórakozott a tűzoltókkal.

A másik, ehhez hasonlóan döntő és az utókor számára emlékezetes esemény — mint irtuk már — a Kapuvári és Gartai Testület egyesülése volt.

Egy kicsit távolabbról kell kezdenünk, hogy ennek az eseménynek fontossága teljesen érthető legyen. Garta korábban teljesen önálló kisközség volt. Önálló volt közigazgatása, de mivel más történelmi körülmények között alakult ki, mint Kapuvár, mások voltak a legújabb időkig gazdasági-társadalmi viszonyai is. Itt is, mint a járás más községeiben is, annak idején megalakultak a legkülönbözőbb társadalmi egyesületek, köztük az „Önkéntes Tűzoltó Egyesület” is. Tegyük hozzá, hogy ez az állapot, ti az egyesületek megalakulása kicsit erőszakolt volt, ha arra gondolunk, hogy az utca egyik oldala még Kapuvárhoz, a másik pedig Gartához tartozott. Ez az állapot 1923-ig tartott, amikor is egyesítve a két községet, Kapuvár maradt a már amugyis teljesen egybeépült nagy- és kisközség. Az új nagyközségnek már egy képviselőtestülete lett, egyféle és azonos pénzügyi forrásokkal. Tekintettel azonban a kialakult hagyományokra, az

egyesületen belül lett két önálló tűzoltó csapat: Kapuvár I. és Kapuvár II. Ma már a múlté, hogy ez a megosztottság valaha sűrűlődségi felület volt. Minden esetre nem véletlen, hogy közös kivonuláskor a bajtársai együttműködés megfelelő, vagy kevésbé kielégítő voltát megjegyezni és beírni szükségesnek tartották esetenként a Működési Naplóba.

Látta és tapasztalta ezeket a visszasságokat mindenki. Tudott dolog volt az is, hogy mindez a közös feladatok megoldásának rovására ment. Ezért kezdődtek előzetes tárgyalások és megbeszélések, melyek előkészítették az egyesülést. Az egység első dokumentuma a meghívó.

„A Kapuvári és Gartai Önkéntes Tűzoltótestület 1972 január 30-án délelőtt 10 óra kezdettel a kapuvári Városi Tanács nagytermében együttes ünnepi közgyűlést tart.”

A közgyűlés 2. napirendi pontja volt a két testület egyesítése. Kovács Bálint, a Városi Tanács VB titkára volt a napirend előadója. Idézzük az ott felvett jegyzőkönyvet:

„Az egységes irányítás, a magasabb szintű munka szervezése és végzése, a fejlődés megköveteli, hogy a két, régi hagyományokkal rendelkező testület egyesüljön és egy vezetőség irányításával végezze a tűzrendészeti feladatokat. Emlékeztetett arra, hogy a két testület külön-külön már foglalkozott az egyesüléssel és azzal egyetértett. Javasolta, hogy a mostani közgyűlés fogadja el az egyesülésről szóló javaslatát, mely szerint az egyesült testület vezetősége irányítaná a továbbra is fennmaradó két tűzoltó-egységet. Javaslatot tett az egyesült testület vezetőségi tagjainak személyére.”

„A közgyűlés egyhangúlag, ellenszavazat nélkül elfogadta a Gartai és Kapuvári Önkéntes Tűzoltótestület egyesülését. Ezután egyhangúlag, ellenszavazat nélkül

A kapuvári és gartai Önkéntes Tűzoltó Egyesület egyesítő közgyűlésének elnöksége (1972. január 30.)

megválasztották a javasolt vezetőségi tagokat, mely szerint a Kapuvári Egyesült Önkéntes Tűzoltótestület:

elnöke	Etlinger József
elnökhelyettese	Horváth Imre
titkára	ifj. Zsemlye Sándor
pénztárosa	Jacobi Róbert lett.
főparancsnok	Kéri Antal
I. csapat pk.:	Nagy Vendel
II. csapat pk.:	Budai Imre

Az egyesítési közgyűlés méltó befejezése volt, hogy az újonnan felvett és kiképzett testületi tagok a város vezetői és tűzoltó-bajtársaik jelenlétében letették az ünnepélyes fogadalmat: Önkéntes Tűzoltók lettek."

Ezzel el is érkeztünk a mához. Életünk minden vonatkozásban igényesebb lett, megváltoztak a körülmények, ezek új tennivalókat hívtak életre, melyekhez igazodni kell.

Az Állami Tűzoltóság 1969. októberével Kapuvári Városi Tűzoltóparancsnoksággá alakult: tanácsi hatáskörbe került. Ellátja 2 város és 55 község mentőtűzrendészetét.

Ennek megfelelően módosult az önkéntesek feladatköre is. 1. A megelőző tűzrendészet területén a lakóházak, középületek, TSZ-ek ellenőrzése. 2. A város mentőtűzrendészetének biztosítása: élet és vagyonvédelem.

Minden feltétel megvan ahhoz, hogy az immár egyesített testület ezeket a feladatokat maradéktalanul ellássa. Rendelkezik korszerű eszközökkel. Zavartalan működése tanácsi költségvetésből biztosítva van. Folyamatban van az új, központi tervezésű szerház építésének előkészítése.

A kapuvári tűzoltók eddig elért eredményeikkel és jövőjükkel tisztelgenek a mögöttük lévő 100 esztendő előtt.

FÜGGELÉK

Év	Kivonulások száma	károsultak száma
1895	3	17
1896	4	4
1897	5	5
1898	3	3
1899	5	19
1900	2	2
1901	4	27
1902	2	2
1903	2	19
1904	3	34
1905	3	3
1906	3	42
1907	3	3
1908	2	8
1909	7	7
1910	nincs adat	
1911	6	39
1912	1	1
1913	7	10
1914	4	4
1915	6	2
1916	7	11
1917	3	3
1918	2	11
1919	2	2
1920	5	5

Év	Kivonulások száma	károsultak száma
1921	4	9
1922	4	4
1923	4	5
1924	2	2
1925	4	4
1926	2	9
1927	4	6
1928	6	7
1929	2	13
1930	2	2
1931	9	17
1932	7	15
1933	6	6
1934	13	30
1935	11	46
1936	23	35
1937	31	109
1938	11	26
1939	9	43
1940	15	59
1941	5	9
1942	3	3
1943	10	27
1944	nincs adat	
1945	1	1
1946	1	1

Év	Kivonulások száma	károsultak száma
1947	9	18
1948	2	2
1949	4	4
1950	nincs adat	
1951	nincs adat	
1952	4	4
1953	3	3
1954	3	3
1955	—	—
1956	—	—
1957	3	3
1958	—	—
1959	—	—
1960	—	—
1961	1	1
1962	—	—
1963	—	—
1964	—	—
1965	—	—
1966	—	—
1967	—	—
1968	—	—
1969	1	1
1970	—	—
1971	1	1
1972	1	1

A KAPUVÁRI ÖNKÉNTES TŰZOLTÓ TESTÜLET TISZTIKARÁNAK NÉVJEGYZÉKE

(1938. augusztus 14.)

I. CSAPAT

Parancsnok:	Papp Vendel	kántortanító
Alparancsnok:	Kovács András	földműves
Titkár:	Jóba Gyula	jegyző
Segédtiszt:	Füzi Imre	községi tisztv.
Szakaszparancsnok:	Szuppinger István	pék
	Vida Ferenc	földműves
Szertáros:	Payr Henrik	bádogos-szerelő

II. CSAPAT

Parancsnok:	Varga József	tetőfedő mester
Alparancsnok:	Budai István	földműves
Szakaszparancsnok:	Lukácsi János	tetőfedő-segéd
Szertáros:	Csóka István	földműves

NÉVJEGYZÉK

A KAPUVÁRI ÖNKÉNTES TŰZOLTÓ EGYLET TAGJAIRÓL

(A Kapuvári Önkéntes Tűzoltó Egylet altiszti és legény-
ségi állományú tagjai.)

(1938. augusztus 14.)

1. Horváth József	őrp.	1895	földműves
2. Szücs Kálmán	őrp.	1901	földműves
3. Herceg János	rjv.	1905	földműves
4. Dukai Flórián	rjv.	1898	földműves
5. Soós István	rjv.	1887	földműves
6. Polák István	rjv.	1900	földműves
7. Varga B. György		1907	földműves
8. Áder János	őrv.	1902	földműves
9. Göndöcs Péter	őrv.	1907	kőműves
10. Preklet András	őrv.	1906	földműves
11. Bognár Géza	őrv.	1901	harangozó
12. Kontó István	őrv.	1896	urad. cseléd
13. Kiss V. József	őrv.	1899	földműves
14. Papp Gyula	őrv.	1902	kőműves
15. Cserpes József	őrv.	1904	kőműves
16. Cserpes András		1907	kőműves
17. Soós György	őrv.	1909	földműves
18. Dezamits Géza		1899	földműves
19. Keszeg György		1900	urad. cseléd
20. Ézsöl József		1899	útkaparó
21. Horváth Ács András		1906	napzámos

22. Szigeti József		1910	kőműves
23. Szücs István		1903	földműves
24. Cserpes Pál		1911	földműves
25. Henye István		1912	földműves
26. Udvardi Antal		1916	földműves
27. Török István		1909	földműves
28. Ricsáer Pál		1912	földműves
29. Horváth András		1910	földműves
30. Sipőcz Géza		1911	csizmadia
31. Horváth János		1912	földműves
32. Ézsöl Géza		1907	földműves
33. Sipőcz András		1913	földműves
34. Soós Papp János		1909	földműves
35. Vercseg György		1903	napzámos
36. Tóth Kálmán		1905	cserepező
37. Szalay János		1905	földműves
38. Lengyel János		1912	földműves
39. Parragi Géza		1912	földműves
40. Lengyel Mihály		1913	földműves
41. ifj. Horváth József		1913	földműves

II. CSAPAT

1. Kiss Mihály	őrp.	1909	tetőfedő s.
2. Tóth Imre	őrp.	1908	kőműves s.
3. Kiss János	rjv.	1910	tetőfedő s.
4. Degovics Sebestyén	rjv.	1904	ács-segéd
5. Vargyas Pál	őrv.	1907	kőműves s.
6. Molnár Vendel	őrv.	1917	földműves

7. Budai András	órv.	1911	földműves
8. Horváth István	órv. és kürtös	1914	kőműves s.
9. Horváth Vencel		1916	tetőfedő s.
10. Horváth Béla		1913	kőműves s.
11. Hollós Ferenc		1908	tetőfedő s.
12. Hoffer János		1916	tetőfedő s.
13. Herczeg Imre		1916	földműves
14. Göndöcs Sándor		1912	kőműves s.
15. Tóth György		1917	ács-segéd
16. Tóth György		1915	tetőfedő s.
17. Hoffer Ferenc		1916	földműves
18. Degovics József		1911	kőműves s.

A JUBILÁLÓ ÖNKÉNTES TŰZOLTÓ TESTÜLET

1. A TESTÜLET VEZETŐSÉGE

Etlinger József	elnök
Horváth Imre	elnök h.
Zsemlye Sándor	titkár
Jacobi Robert	pénztáros
Kéri Antal	parancsnok
Szabó István	parancsnok h.
Nagy Vendel	egységparancsnok
Budai Imre	egységparancsnok
Szücs Imre	ellenőr

2. RENDSZERESÍTETT LÉTSZÁM

Erdősi Pál	alhdgy.
Erdősi Mihály	törm.
Dukai Ferenc	hdgy.
Füzi János	ftörm.
Szücs Antal	ftörm.
Varga Jenő	ftörm.
Tóth Imre	ftörm.
Bolla László	ftörm.
Erdősi György	szkv.
Horváth Sz. Imre	szkv.
Horváth Sz. Géza	őrm.
Horváth Géza	őrm.
Soós István	tiz.
Gartner Imre	órv.
Varga M. József	órv.
Áder Lajos	órv.

Élő Lajos	órv.
Csaplovits Ferenc	órv.
Horváth László	órv.
Horváth Ottó	órv.
Molnár Endre	órv.
Vorga Imre	órv.
Zsugonits Imre	órv.
Horváth Béla	hdgy.
Varga László	törm.
Németh László	ftörm.
Kiss János	szkv.
Németh István	szkv.
Szaradics János	szkv.
Németh Imre	szkv.
Baranyai József	szkv.
Mészáros László	szkv.
Preklet Lajos	törm.
Németh Sebestyén	szkv.
Tóth Sándor	szkv.
Etlinger Sándor	szkv.
Kovács Ferenc	tiz.
Nagy Sándor	tiz.
Németh Ferenc	tiz.
Varga Frigyes	tiz.
Budai György	tiz.
Áder József	tiz.
Németh Zoltán	tiz.
Kiss Vencel	tiz.
Kovács Istán	tiz.

3. PÁRTOLO TAGOK

Fehér Ödön	alhdgy.
Bognár Géza	szkv.
Szakács József	ftörm.
Áder József	örm.
Varga B. István	törm.
Hérics B. Lajos	órv.
Sipócz Pál	órv.
Horváth József	órv.
Török István	ftörm.
Vida Vince	szkv.
Vida Ferenc	törm.
Soós Lukács	törm.
Szakács József	örm.
Tóth Sándor	ftörm.
Magyar István	szkv.
Horváth István	ftörm.
Németh Ferenc	tiz.
Hoffer János	törm.
Budai János	törm.
Csetkovics Károly	törm.
Göndöcs Sándor	törm.
Tóth Imre	törm.
Hegyi Sándor	törm.
Hegyi János	törm.
Németh Imre	szkv.
Németh László	szkv.
Varga Péter	szkv.
Varga Sándor	szkv.
Lukácsi László	szkv.
Németh István	tiz.